

Pɔɔl tɔne keŋ ɔ be ŋmarase yelee Romantena nɛ

¹ Tɔne kei lee maŋ Pɔɔl ŋon me yɛɛ Yesu Kristo tobaale e nɛ gyaŋ. Wurubuare baake na maŋ nyi me kaa yɛɛ ɔ kpilale, te ɔ lese maŋ see nyi maa yako ɔ nombia kpaakpaa ŋan.

² Gyaŋgba gyaŋgba keŋ nɛ, Wurubuare tɛɛwɔ wa akpenkpengyɔɔra dɔɔ yako ɔ nombia keŋa see ɔ nombia aŋmaraseŋ see ŋan man. ³ Nombia kpaakpaa keŋa yɛɛ ɔ bu Yesu Kristo ŋon ɔ yɛɛ de Gbenɣyoo e nɛ nombia ŋa. Lee lolo gbɛɛ man na, Yesu kei lee gyoo Defidi duuluŋ man.

⁴ Wurubuare felin ŋon doŋ keŋ ɔ ba mo gyuusu Yesu lee yeŋ man nɛ, keŋ lese la wola nideli nyi ɔ yɛɛ Wurubuare bu e keŋ ayimɛɛ be doo ɔ man ya.

⁵ Wurubuare tɛɛ ŋon Kristo ŋonan dɔɔ mo ɔ bɛɛɛ boele daa nyi de kaa bese ɔ kpilala. Na ke yela tɛɛle kei dɔɔ balan pou ke lɛɛ ŋon Wurubuare di, na baa nyii ɔ dei na baa lese ɔ yelee. ⁶ Emɛɛ Romantena ban Wurubuare be baake ŋon te ɛ be kaa bese Yesu Kristo balan nɛ, emɛɛ mo kpue mena balan kɛwɔ man.

⁷ Lee mena dɔɔ te mɛɛ ŋmarase tɔne kei mee yelee emɛɛ Romantena ban pou Wurubuare ne gyae ŋon te ɔ be baake ŋon nyi ɛ kaa bese ɔ balan nɛ. De kya Wurubuare na de Gbenɣyoo Yesu Kristo baa mo be bɛɛɛ boele ŋon, na baa fa ŋon wosefɛɛren.

⁸ Pɛ maa kolosi nombii daale nɛ, me dɔŋ Yesu Kristo dɔɔ mɛɛ fa Wurubuare karan lee ɛ popou dɔɔ. Nawolo nyi balan ne nyii mena ken ɛ be lɛɛ Wurubuare nombia ŋan di tɛele kei dɔɔ pou.

⁹ Wurubuare ŋon mɛɛ mo me konɔɔ pou som e te mɛɛ yako ɔ bu nyeekeleɛ nombia ŋan nɛ, ŋon yena ma adanseɛ nyi mɛɛ tɔɔse ŋon nideli deban kamase ma kefane man. ¹⁰ Deban kamase ken mɛɛ fane na, mɛɛ sola Wurubuare nyi waa toro gbɛɛ fa man lee ŋon gbagba kegyaebii man na maa nyin kɔŋ ɛ gyan.

¹¹ ɛ nombia ne gyɔ man loo, mena dɔɔ mɛɛ gyae nyi maa kɔŋ ɛ gyan na maa yela ɛ ke nyin Wurubuare felin abɔɔ anefan ŋan, na ŋe ka do ŋon dɔŋ ɛ keleɛdi man. ¹² Kei nawolo baa nyi akpaa me kɔŋ ɛ gyan na, daa na ŋon pou keleɛdi gyae ka do dɔŋa kakyen.

¹³ Me tebia mɛɛ gyae ɛ ka gyen nyi nafa me gyaewɔ agbaatee agbaatee nyi maa kɔŋ ɛ gyan, na Wurubuare ke ta me dɔɔ yela balan ke lɛɛ Yesu di nideli ɛ man, ŋgba mena ken ɛ tebia ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ be lɛɛ e di debiise akan ŋan man nɛ, mɔna gbɛɛ ta toro fa man deban kenan man ya.

¹⁴ Ke yɛɛ kpene ken doo me dɔɔ nyi maa kolosi Wurubuare nombia fa walan kamase. Siakaralaten na ayintena pou, balan ban ba gyen nombia na ban bɔɔ gyen nombia ya nɛ pou.

¹⁵ Lee kei dɔɔ te me sia yɛɛwɔ nyi maa kolosi Kristo nombia ŋan fa emɛɛ ban ɛ kyaa Roman donɔɔ man mo nɛ.

¹⁶ Kristo nombia kpaakpaa ŋan kekolosi be dana man desɛŋ ya. Nawolo nyi ŋan yena Wu-

rubuare don ken o na mo lee walaŋ kamase non o ne lee na di ne nyee. Gyudatena tanŋbeɛ la nyii nombia keŋa, peɛe balan akan ban mo kaa nyii na. ¹⁷ Kristo nombia kpaakpaa nan na wola na mena ken Wurubuaɛ ne yeɛ peɛe balan gbɛeneŋ na teneɛ o siaman. Nombia nenan nawolo nyi akpaa walaŋ non o ne lee Yesu di ne de tale sen o kelɛɛdi man lee kewalaŋ kelii oto na, otenate gbɛeneŋ gyae ka teneɛ Wurubuaɛ siaman. Be nmarase mena nombii kei Wurubuaɛ nombia anmarasen see nan man nyiaa, “Walaŋ non lee o kelɛɛdi doo te o gbɛeneŋ da tenɛɛ Wurubuaɛ siaman na, waa nyin nyeedon kekpaɛ.”

Wurubuaɛ ban

¹⁸ Wurubuaɛ non o kyaa adido ne ta lese wola nyi o ta gyeŋ ban balan kumɛɛ na balan ban boɔ ne nyii o dei ya ne doo. Nawolo nyi be nombiakumɛɛ bee yeli Wurubuaɛ nombia nan ne doo na ne gbɛɛ ne ka lee debɔɔ ya. ¹⁹ Wurubuaɛ ta gyeŋ ban nawolo nyi gbɛɛ ken man balan baa mo gyeŋ e ne te yeɛ nombia aweesesa ya. Non Wurubuaɛ gbagba lese na na wola wo. ²⁰ Wurubuaɛ wose man nombia naale kyaa ken nyi walaŋ be tale naa na o sia fonɛɛ ya. Nan yena o don kekpaakekpaɛ na o dinoo ken o dana ken nawolo nyi o yeɛ Wurubuaɛ e ne. Mona n keɛ na leenan tɛɛle keyɛɛ kewalaŋ ken na, Wurubuaɛ dinoo kenan ba weesɛɛ ya. Nawolo nyi aboo nan pou o be yeɛ ne na lese o dinoo wola nideli ken balan baa tale naa na baa lee di. Mena doo walaŋ non o te lee di ya na, o tan nombii daale waa yako mo lee o wose ya.

²¹ Mena balan kewo gyen nyi Wurubuarɛ kyaa mona boɔ na mo obuɔ ken kaboena e ne fa e ya, te boɔ na lese ɔ yele mo ya. Nyansa nombii kamase be doo ba agyuen man ya, te ditɪntɛɛ wolowolo doo la be konɔɔse man.

²² Bɛɛ yɛɛ ngba be sia te kare ne, mona be yɛɛ ayɪntenawo. ²³ Be te tina Wurubuarɛ non ɔ kyaa kekpaakekpaa ne yela, gyu bɛɛ som banɛɛ nan boɔ maa yaa boɔ yae na ngba balan yaa gyebuse yaa wonembia ne.

²⁴ Mena doo Wurubuarɛ mo ta besena ɔ wole tee wo, te bɛɛ yɛɛ nombia nkaranƙaran nan ba lee ban gbagba be konɔɔse man ne. Be dana kewoleɛ nombia bee fulu ba wose. ²⁵ Be te tina Wurubuarɛ nombia nan ne doo na ne gbɛɛ ne keleɛdi yela gyu bɛɛ lɛɛ akereɛ nombia di. Mena doo bɛɛ som aboo nan Wurubuarɛ be yɛɛ ne bo tina Wurubuarɛ non ɔ be yɛɛ na ne yela. Non Wurubuarɛ te kaboena nyi dɛɛ lese ɔ yele kekpaakekpaa Amen.

²⁶ Ken bɛɛ yɛɛ mena doo Wurubuarɛ ta besena ɔ wole tee wo te ba gyoo desɛn nombia keyɛɛ. Be man ala ban gba koran te tina baala gyan kedoo ngba mena ken Wurubuarɛ ba wolo ne yela gyu bee doo na doɲa. ²⁷ Mena mo te baala mo bɛɛ ala gyan kedoo ngba mena ken Wurubuarɛ ba wolo ne yela gyu bɛɛ yen doɲa yen, te ba gyoo desɛn nombia nkaranƙaran keyɛɛ na doɲa. Mena doo Wurubuarɛ waa won ba denɛla ngba mena ken kaboena ne.

²⁸ Ken boɔ bɛɛ Wurubuarɛ nombia nan kagyen doo, non mo ta besena ɔ wole tee wo. Mena doo nombia nkaranƙaran te bɛɛ gyuen te bɛɛ

yεε nombia ηan tekaboena nyi nafa balan baa yεε ya nε. ²⁹ Nombiakumεε te wulu be man. Akpanyan̄nyan̄ na nombiakumεε na sibii na balan kekola na sia keyεε balan aboo doo, na balan kako na kale nombia na akεεε kedi na nombia ka mo gyakaa balan doo te wulu be man. Mena mo te bεε yako balan wose man nombia. ³⁰ Bεε mo nombiakumεε gyakaa dōna doo, te bεε kola Wurubuarε. Be dana debōj te boo ne bu balan ya, te bεε wola ba wose mo. Bεε gyae gbεenēj woleε ηan baa mo yεε nombiakumεε deban̄ kamase, te boo ne bu ba lolala mo ya. ³¹ Boo dana nyansa ya te boo ne di nombia ηan bεε yako nε doo ya. Boo ne gyae balan ya, te boo ne wii balan waran̄ase mo ya. ³² Ken̄ na ken̄ ba gyen̄ nyi Wurubuarε mmaraa nawolo nyi walan̄ ηon o doo mena dinoo kei man na otenate be gyae waa nyin̄ nyeedon̄ kekpāa ya koran̄ nε, be gyakaa bεε yεε mena nombiakumεε ken̄a kpu. Kenan̄ wole koran̄ nε, bεε bese do balan̄ ban̄ bεε yεε mena nombiakumεε ken̄a mo nε kakyen̄.

2

Wurubuarε waa di walan̄ kamase nombia

¹ Nyan̄ walan̄ ηon n ne bu n doo foo nε, n be dana daale n ke yako ya nawolo nyi nyan̄ mo n ne yεε nombiakumεε ηan otenate ne yεε nε. Mena doo nyi akpāa n bu ηolo foo na, nyan̄ gbagba n wose yaa n buu foo nε. ² Da gyen̄ nyi Wurubuarε de di mena balan̄ kewo nombia te o bu wo foo na, na ke doo na ke gbεε. ³ Mena doo akpāa nyan̄ deniwalan̄ n bu ηolo foo lee nombiakumεε

ɲan nyan gbagba mo ne yee ne doo ne, wulaa gyen nyi Wurubuaɛ mo waa bu neɲ foo. N be gyae n ke tale lee Wurubuaɛ nyinmaa man ya.

⁴ Wurubuaɛ ta lese o woe na o konoo ken o dana ne wola neɲ kekpaɛ, mona n ta mo ɲa yee kolo ya. Yaa n ba gyen nyi Wurubuaɛ lese o woe baa wola neɲ na ke yela n ke kyeekee nya agyuen lee n gbeneɲ kumee man, na n ke kon o gyan yee?

⁵ Mɔna n dana konooɲun na deɲele doɲ. Mena doo n deɲele kewon ken ne wuku kpu, te ke doo kee daa neɲ kelii wee ken Wurubuaɛ waa mo ban di balan nombia ne. Mena wee kenan te waa won n deɲele. Wee kenan te balan baa naa mena ken Wurubuaɛ ne di o nombia na ke gbɛe ne.

⁶ Nawolo nyi Wurubuaɛ waa to walan kamase kom ɲgba mena ken otenate be yee ne.

⁷ Baale ta mo be loo gyakaa nyi baa nyin gyoorobiiri na yele na nyeedon ken ka dokoso be kyaa ya ne. Mena doo bee nyin konoo te bee yee nombia kpaakpaɛ weeya pou man. Ban te Wurubuaɛ waa fa nyeedon kekpaakekpaɛ ken.

⁸ Mɔna balan ban lee sibii doo te boo bee anokoare ken gyu ke sila nombiakumee ne, Wurubuaɛ ban kum na o deɲele kewon ken gyae ke kon be doo na baa naa diyem nideli.

⁹ Wurubuaɛ waa yela kaale na kayeyee ke kon balan ban pou bee yee nombiakumee ne doo. Ke gyae ke fiasɛ bo lee Gyudatena doo, pena ke kon balan ban ba te yee Gyudatenawo ya ne mo doo. ¹⁰ Mɔna Wurubuaɛ waa yela balan ban bee yee nombia kpaakpaɛ ne ke nyin gyoorobiiri na yele na wosefereɲ. Ken mo gyae ke fiasɛ bo lee Gyudatena doo, pena ke kon balan ban ba te

yεε Gyudatenawɔ ya nε mɔ dɔɔ. ¹¹ Nawolo nyi Wurubuare ne di ɔ nombia na ke gbεε kenɔ ɔ bεε kεε walaɲ siaman ya.

¹² Balanɲ banɲ ba te yεε Gyudatenawɔ ya nε, bɔɔ gyenɲ Mosesi mmaraase ɲan ya. Mena dɔɔ akpaa be yεε nombiakumεε na, na Mosesi mmaraase ɲenanɲ te Wurubuare waa mo di be nombia ya. Mɔna denjele kewɔɲ kenɲ baa nyinɲ lee be nombiakumεε keyεε dɔɔ nε yεna yεɲ kekpaa kenɲ. Te Gyudatena dɔɔ akpaa be yεε nombiakumεε na, Mosesi mmaraase ɲan te Wurubuare waa mo di be nombia. Nawolo nyi banɲ dɔɔ ba gyenɲ mmaraase ɲenanɲ. ¹³ Nawolo nyi na balanɲ banɲ ba gyenɲ Mosesi mmaraase ɲan nε gbεenenɲ tenεε la Wurubuare siaman ya. Mɔna balanɲ banɲ bee di mmaraase ɲenanɲ dɔɔ nε, banɲ gbεenenɲ tenεε la Wurubuare siaman. ¹⁴ Balanɲ banɲ ba te yεε Gyudatenawɔ ya nε, bɔɔ gyenɲ Mosesi mmaraase ɲan ya. Mɔna akpaa nyi banɲ gbagba konɔɔ man nombia na wola wɔ nyi baa yεε kpene kenɲ mmaraase ɲan na wolo nε, kenanɲ nawolo baa nyi mmaraase ɲan doo be konɔɔse man. ¹⁵ Be nombia ɲan bεε yεε nε nawolo baa nyi ba gyenɲ nombia ɲan Mosesi mmaraase ɲan na wolo nyi baa yεε nε be konɔɔse man. Mena kenɲ be yεε kolo kum yaa kolo kpaakpaate te be konɔɔ man nombia ne yεε wɔ nε mɔ ne di adanseε kpu. Nawolo nyi ɲaale man na ne yεε wɔ nyi mena nombia ayεesa kenɲa be dei ya, mena dɔɔ be wɔε bεε fεε wɔ ya. Debanɲ ɲaale man mɔ na be konɔɔ man nombia na wola wɔ nyi be nombia ayεesa kenɲa doo na ke gbεε. Kenanɲ na be wɔε ne fεε wɔ. ¹⁶ Mena yaa Kristo nombia kpaakpaa ɲan

me dɔŋɛ mee kolosi nɛ na wolo. Nombia ŋenan na wolo baa nyiaa, wee daale Wurubuare waa ta Yesu Kristo dɔɔ di balan nombia ŋan bɛɛ yɛɛ weese nɛ na waa bu wɔ fɔɔ.

¹⁷ Nɛnɛɛ nyan kpa n yɛɛ Gyuda baale e te n na mo n wose lɔ Mosesi mmaraase ŋan dɔɔ, mena dɔɔ n ne gyina n wose adido nyi n gyeŋ Wurubuare nideli. ¹⁸ Nyan kpa n gyeŋ Wurubuare kegyaebii nawolo nyi Mosesi mmaraase ŋan na wola na neŋ nombia ŋan ŋe doo na ŋe gbɛɛ nɛ. ¹⁹ Nyan kpa nyan dɔŋɛ la siayɛɛsatena siaman, te n kpa nyan yɛna kanea fa balan ban be doo ditiŋtɛɛ man nɛ. ²⁰ Nyan kpa nyan yɛna walan ŋon n na wola ayiŋtɛna na balan ban bɔɔ gyeŋ daale ya nɛ nombia. N ne gyɔ n konɔɔ nyi lee Mosesi mmaraase ŋan dɔɔ n gyeŋ kpene kamase na nombia ŋan pou ŋe doo na ŋe gbɛɛ nɛ. ²¹ Nyan ŋon n kpa n na wola balan nombia nɛ, weera dɔɔ te n be tale wola n wose ya? N ne yako balan nyi be na ŋmɛɛle ya mɔna nyan gbagba ne ŋmɛɛle. ²² N ne yako balan nyi be na lee be wɛɛla yaa be baala wɔle ya, mɔna nyan gbagba ne yɛɛ mena. Nyan kpa balan na som bɛɛneŋ ya, mɔna nyan dɔŋ bɛɛneŋ denɛɛ man n ne ŋmɛɛle. ²³ N na wola n wose lee Mosesi mmaraase ŋan dɔɔ, mɔna n bee di ŋe dɔɔ ya. Lee mena dɔɔ n na do Wurubuare desɛŋ. ²⁴ Wurubuare nombia anmarasɛŋ see ŋan ne yako nyiaa, lee ɛmɛɛ Gyudatena nombia ayɛɛsa dɔɔ balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ ne kolosi mmusuo nombia tia Wurubuare.

²⁵ Akpaa n ne di Mosesi mmaraase ŋan dɔɔ nɛ, kenan na n baala wose kekara keŋ dana tɔnɔɔ.

Mona akpaa n bee di Mosesi mmaraase njan dɔɔ ya nɛ, kenan na n baala wose kekara ken yɛɛ yakaa. Kenan na yɛɛ yaa nɔɔba n te kara n baala wose gba ya nɛ. ²⁶ Nyi akpaa nɔɔlo te kara ɔ baala wose ya te ɔ ne di Mosesi mmaraase njan dɔɔ nɛ, Wurubuaɛ siaman na yɛɛ yaa nɔɔba ɔtenate kara ɔ baala wose baa nɛ. ²⁷ Nyan Gyuda baale, n gyen mmaraase njan nawolo nyi be nmarase na bo see nen te be kara n baala wose mɔ, mona n bee di ne dɔɔ ya. Mena dɔɔ walan nɔn ɔ te kara ɔ baala wose ya te ɔ ne di mmaraase njan dɔɔ nɛ, waa bu nen fɔɔ.

²⁸ Nawolo nyi te yɛɛ nyi ken nɔɔlo ne yɛɛ Gyudatena abɔɔ ayɛɛsa dɔɔ te ɔtenate yɛɛ Gyuda baale e ya. Te na baala wose mɔ kekara kaagen na wola la nyi nɔɔlo yɛɛ Gyuda baale gbagba e ya. ²⁹ Akpaa nyi nɔɔlo yɛɛ Gyuda baale gbagba e na, ɔ konɔɔ man na wola la. Te baala wose kekara gbagba mɔ yɛɛ konɔɔ man nombia na. Wurubuaɛ felin nɔn ne kyɛɛkee na ɔtenate konɔɔ. Ka te yɛɛ nyi mmaraase njan bɔɔ nmarase see nɛ dɔɔ kedi ya. Mena walan nɔnan nɛ, Wurubuaɛ na lese na ɔ yele. Te yɛɛ denibalan ya.

3

¹ Akpaa nɔɔlo de yako nyi ɔ yɛɛ Gyuda baale e na, gbɛɛ wonɔti man yaa ɔ kela nɔn ɔ te yɛɛ Gyuda baale e ya nɛ? Tɔnɔɔ wonɔti doo la Gyuda baale keyɛɛ man? Yaa won tɔnɔɔ doo la baala wose kekara man? ² Ke yɛɛ ampan nyi n yɛɛ Gyuda baale e na, ke dana tɔnɔɔ lee gbɛɛ kamase man. Gyanɔbate yena nyi, Wurubuaɛ moo ɔ nombia

ɲan bo do Gyudatena nyiɲmaa man. ³ Ke yɛɛ ampaɲ nyi Gyudatena baɲ man baale te lɛɛ Wurubuare nombia ɲan di ya. Mɔna ba denɛle doɲ keɲ bɔɔ yɛɛ nɛ, gyaɛ ke tale tɔ Wurubuare gbɛɛ nyi ɔ na yɛɛ kpene keɲ ɔ be wulaa yako see nyi waa yɛɛ nɛ yee? ⁴ Be doo mena korakora ya. Keɲ na keɲ balan yɛɛ akereɛtenawɔ koran nɛ, Wurubuare dɔɔ ɔ nombia doo na ke gbɛɛ ɲgba mena keɲ Wurubuare nombia aɲmarasen see ɲan ne yako lee Wurubuare wose man nɛ nyiaa,

“Akpaa n ne kolosi na,
n ne kolosi nombia na anokoare bo
te walaɲ kamase ne naa nyi n nombia doo
na ke gbɛɛ.

Te n di walaɲ kamase nombia na,
bɛɛ naa nyi n nombia kedi mɔ dei”

⁵ Deniwalaɲ waa tale bɔɔse nyiaa, nyi de nombiakumɛɛ de yeli balan de naa nyi Wurubuare nombia doo na ke gbɛɛ na, kenan na akpaa de yɛɛ nombiakumɛɛ te ɔ wɔɲ da denɛle na, dɛɛ tale yako nyi ɔ ta ɲere daa do? ⁶ Ka te yɛɛ mena korakora ya. Akpaa nyi Wurubuare nombia ɲan be doo na ke gbɛɛ ya na, sena te waa yɛɛ na waa di balan pou nombia? ⁷ Nyi akpaa ma dekara keɲ mee dii nɛ da lese Wurubuare nombia ɲan ɲe doo na ke gbɛɛ nɛ wola nideli te da lese ɔ yele na, wɔɲ dɔɔ te Wurubuare sɛɛ ɔ ne bu maɲ fɔɔ nyi me yɛɛ nombiakumɛɛyɛɛre e? ⁸ Mena na wɔɲ dɔɔ te dɔɔ ne yako nyi, “ɛ yela de kaa yɛɛ nombiakumɛɛ na Wurubuare nombia kpaakpaa ke nyiɲ lee debɔɔ ya.” Balan baale taɲ kara me nɔɔ nyi ma te yako mena nombii kei see. Balan

ban bεε kara me nɔɔ nε, Wurubuare waa wɔn
ba denjele ηgba mena ken kabona nε.

Walan kamase gbεε ba tenε ya

⁹ Nεnεε sena yaa dεε gyuen baa lee nombia
kenja man? Daa Gyudatena na gyuen baa nyi
de dei kela balan akan ban yaa? Koa be doo
mena ya. Nawolo nyi de wulaa yako non nyi
Gyudatena na ban ba te yεε Gyudatenawɔ ya
nε pou dasenae yεε dokolon. Nombiakumεε
te wulu be popou man. ¹⁰ Wurubuare nombia
anmarasen see ηnan ne di nombii kei wose man
adansεε nyiaa,

“Nolo na ηolo be kyaa ken ɔ gbεenenε tenεε
Wurubuare siaman ya.

¹¹ Nolo na ηolo be kyaa ken ɔ dana nyansa
na waa nyii Wurubuare nombia ηnan man ya,
te ηolo mɔ be kyaa ken ɔ ne keo Wurubuare
gbεenenε ya.

¹² Balan pou te wɔn ba wose lee Wurubuare
gbεenenε man.

Be popou te wɔlεε.

Nolo na ηolo be kyaa ken ɔ ne yεε nombia
kraakpaa ya”

¹³ “Bεε gyae nombia nkarankaran keyako.

Bεε mo be nɔɔ beo balan.”

“Be nɔɔwoya na koo ηgba yen nε.”

¹⁴ “Bεε mo nɔɔwoya ηan nyinjan falaa balan.”

¹⁵ “Balan kako be dana wɔ ban ya.

¹⁶ Yenan kamase ken bee gyu na bεε wɔlεε abɔɔ
botɔɔ,

te bεε mo kayeyεε mɔ lo balan dɔɔ.

¹⁷ Mena balan kewɔ bεε yεε kpene ken gyae

ka mo wosefereŋ kɔŋ ya.”

18 “Te Wurubuare keyee be doo be man mo ya.”

19 Da gyeŋ nyi kpene kamase keŋ Wurubuare mmaraase ŋan na wolo ne, doo bo fa balan ban be doo mmaraase ŋan tee ne. Mena doo ŋolo be kyaa nyi waa nyiŋ gbɛɛ tira nombii daale noo yako nyi ɔ te yeɛ ta dukum keŋ kaboena na nyi Wurubuare waa wɔŋ ɔ denjele ya. Kei nawolo baa nyi Wurubuare waa di walaŋ kamase nombia wee daale. 20 Nawolo nyi mmaraase ŋan doo kedi be gyae ke tale yela ŋolo gbɛɛneŋ ka tenee Wurubuare siaman ya. Mona mmaraase ŋenaŋ ne yele la te deɛ gyem nyi de yeɛ nombiakumɛɛyɛrawɔ.

Keleedi ne yele la walaŋ gbɛɛneŋ na tenee

21 Te nenɛɛ doo Wurubuare ta wola daa gbɛɛ keŋ deɛ mo na de nombia ka tenee ɔ siaman, keŋ te yeɛ nyi mmaraase ŋan doo kedi ya. Mosesi mmaraase ŋan na Wurubuare akpenkpenɔra nombia aŋmarasen see ŋan wulaa yako mena gbɛɛnaa kenaŋ nombia. 22 Mena gbɛɛnaa kenaŋ yena Yesu Kristo keleedi. Nawolo nyi walaŋ kamase ŋon ɔ lee Yesu di na, Wurubuare waa lee ɔtenate doo nyi ɔ gbɛɛneŋ teneɛ ŋon Wurubuare siaman. Gbɛɛ kei man te Wurubuare waa mo na waa lee walaŋ kamase ŋon waa lee Yesu Kristo di ne nyee. Wurubuare be famene na botoo keŋ ɔtenate ba lee ya. 23 Nawolo nyi walaŋ kamase te yeɛ dukum, mena doo Wurubuare gyoobiiri keŋ nafa kaboena nyi ke dee doo de man ne, de te nyiŋ ke mena ya.

²⁴ Mɔna lee Wurubuarɛ bɛrɛɛ kɛŋ ɔ ba mo boele daa nɛ dɔɔ te balan ɣbɛɛnɛŋ na teneɛ ɔ siaman. Yesu Kristo dɔɔ te ɔ tɛɛwɔ mo mena bɛrɛɛ kei boele daa. Nɔn Yesu tɔɔ na balan pou nombiakumɛɛ kom, te ɔ lese wɔ lee be nombiakumɛɛ keyɛɛ man te be nyiŋa ba wose.

²⁵ Wurubuarɛ ɣbagba moona Yesu Kristo fa ŋɣba kedeesa nɛ, nyi ɔ kaa yeŋ ŋɣba mpataa nɛ lee de nombiakumɛɛ dɔɔ na Wurubuarɛ ke ta ɔ yeŋ kei dɔɔ mo de nombiakumɛɛ pou kyɛɛ daa. Mena dɔɔ walaŋ kamase ŋon waa lɛɛ Yesu nombia di nɛ, Wurubuarɛ waa mo ɔ nombiakumɛɛ pou kyɛɛ e. Wurubuarɛ yɛɛ nombii kei bo na ka wola nyi ɔ nombia doo na ke ɣbɛɛ, te ɔ bɛɛ ŋere ŋolo mɔ do ya. Gyangba gyangba kɛŋ nɛ, Wurubuarɛ nyiŋa konɔɔ te ɔ lese ɔ sia lee balan nombiakumɛɛ ŋan bɛɛ yɛɛ nɛ dɔɔ.

²⁶ Mɔna nɛnɛɛ dɔɔ Wurubuarɛ bɛɛ lese ɔ sia lee deniwalan dukum keyɛɛ dɔɔ ya. Kei na wola la nyi Wurubuarɛ nombia ayɛɛsa doo na ke ɣbɛɛ, te walaŋ kamase ŋon ɔ lɛɛ Yesu di na waa yela ɔtenate mɔ nombia ka teneɛ ŋon Wurubuarɛ siaman.

²⁷ Nɛnɛɛ won dɔɔ te dɛɛ ɣyɔ de konɔɔ? Kolo be kyaa ya. Nawolo nyi na mmaraase ŋan kesila ne ye le la te walaŋ ɣbɛɛnɛŋ na teneɛ Wurubuarɛ siaman ya, mɔna lee Yesu Kristo ke lɛɛdi dɔɔ te walaŋ ɣbɛɛnɛŋ na teneɛ Wurubuarɛ siaman.

²⁸ Mena dɔɔ de nombii kɛŋ dɔɔ da seŋɛɛ yɛna nyi, na mmaraase ŋan dɔɔ kedi dɔɔ te walaŋ ɣbɛɛnɛŋ na teneɛ Wurubuarɛ siaman ya. Mɔna lee Yesu Kristo ke lɛɛdi dɔɔ, te walaŋ ɣbɛɛnɛŋ na teneɛ Wurubuarɛ siaman.

29 Ɛ yela maa boose ñon nyiaa, Wurubuarɛ yɛɛ Gyudatena baageɗ Wurubuarɛ e? Koa, ɔ yɛɛ balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ mɔ Wurubuarɛ e. 30 Wurubuarɛ dokolonj koonj kyaa la. Mena dɔɔ lee kelɛɛdi keɗ Gyudatena be lɛɛ e di dɔɔ te waa lɛɛ wɔ do nyi be gbɛɛneɗ tenɛɛ ɔ siaman. Mena kelɛɛdi kenan ke mɔ dɔɔ te waa lɛɛ balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ mɔ do nyi be gbɛɛneɗ tenɛɛ ɔ siaman. 31 Mena dɔɔ dee sila kelɛɛdi keɗ gbɛɛ, na dee tina mmaraase ñan dɔɔ kedi yela yaa? Koa, da kelɛɛdi ne gyae la ke yela na dɛɛ tale di mmaraase ñan dɔɔ nideli.

4

Aberaham kelɛɛ Wurubuarɛ di

1 Nɛnɛɛ wonj yaa daa Gyudatena dana dɛɛ yako lee de naana Aberaham wose man? Wonj te Aberaham naawɔ lee kelɛɛdi da anekolosenj kei wose man? 2 Akpaa nyi Wurubuarɛ lɛɛ Aberaham bo do nyi ɔ gbɛɛneɗ tenɛɛ ñon Wurubuarɛ siaman lee tom keɗ ɔ be yɛɛ nɛ dɔɔ na, kenan na ñon Aberaham waa tale gyɔ ɔ konɔɔ, mɔna na Wurubuarɛ siaman ya. 3 Sena te Wurubuarɛ nombia anmarasenj see ñan ne yako? Nombia ñenan ne yako nyiaa, “Aberaham lɛɛ Wurubuarɛ di, mena dɔɔ te Wurubuarɛ lɛɛ e do nyi ɔ gbɛɛneɗ tenɛɛ ñon Wurubuarɛ siaman.”

4 Akpaa walan de yɛɛ tom te n tɔ e kom na, kom keɗ n be tɔ e nɛ te yɛɛ nyi n moo ke bo kyɛɛ e ya. Mɔna ke yɛɛ kpene keɗ kaboena nyi waa nyinj lee tom keɗ ɔ be yɛɛ nɛ dɔɔ. 5 Nyi akpaa te yɛɛ nyi ñolo tom keɗ ɔ be yɛɛ nɛ dɔɔ ya, mɔna akpaa ɔ lɛɛ di nyi Wurubuarɛ ne

tale yela nombiakumεεyεera ban bɔɔ lεε Yesu di ne gbεenenε ne tale teneε ηon Wurubuarε siaman ne, kenan na ɔtenate kelεedi gyae ke yela Wurubuarε ke lεε e do nyi ɔ gbεenenε teneε ɔ siaman. ⁶ Gyoo Defidi wulaa yako nombia kenεa Wurubuarε nombia anmarasenε see man wola nyiaa, akpaa Wurubuarε te kεε ηolo nombia ayεesa ya te ɔ lεε e do nyi ɔ gbεenenε tenεε ηon Wurubuarε siaman na, kenan na walan ηonan ηon na nyeebam. Gyoo Defidi nombia ηenan yena nyiaa,

⁷ “Balan ban Wurubuarε ba mo be nombiakumεε kyεε wɔ

te ɔ be gyae waa tɔɔse ηa bela ya ne,
ban na nyeebam.

⁸ Walan ηon Wurubuarε bεε mo ɔ nombiakumεε do ɔ konɔɔ man ya ne,
ηon na nyeebam.”

⁹ Mena nyeebam kei ne, na ke yεε fa balan ban bɔɔ kara be baala wose ne baagenε yaa ban ba te kare ya ne mɔ kpue? Koa, ke yεε be popou wui. De wulaa dεε yako nyiaa, lee Aberaham kelεedi dɔɔ te Wurubuarε lεε e do nyi ɔ gbεenenε tenεε ηon Wurubuarε siaman. ¹⁰ Mɔna deban won ti te Wurubuarε lεε Aberaham do nyi ɔ nombia tenεε ɔ siaman? Deban kenan na, Aberaham te kara ɔ baala wose yaa ɔ te kara ta ya? Na ɔ ke kara ɔ baala wose wole ya, mɔna Wurubuarε lεε e do pεte ɔ kara ɔ baala wose. ¹¹ Aberaham baala wose kekara yεε kpene kenε ne di adansεε nyi lee ɔ kelεedi dɔɔ te deban kenε ɔ te kara ta ɔ baala wose ya ne, Wurubuarε lεε e do nyi ɔ gbεenenε tenεε ηon Wurubuarε siaman. Mena dɔɔ balan

ban pou ba te kara ta be baala wose ya te bɔɔ lɛɛ Wurubuarɛ di nɛ, ɔ te yeli be gbɛnɛnɛn ta tenɛɛ nɔn Wurubuarɛ siaman. Kei te yeli Aberaham te kaa bese ban mɔ be naana. ¹² Nɔn Aberaham nɔnan bese yaa ɔ yɛɛ balan ban bɔɔ kara be baala wose nɛ mɔ be naana. Na ken bɔɔ kara be baala wose nɛ kaagen dɔɔ te ɔ bese be naana ya, mɔna ken bɔɔ lɛɛ Wurubuarɛ di kpu nɔgba mena ken nɔn Aberaham be lɛɛ Wurubuarɛ di pɛte bɔɔ kara ɔ baala wose nɛ dɔɔ te ɔ bese be naana.

¹³ Wurubuarɛ yakowɔ see nyiaa, Aberaham na ɔ duulun man balan ne gyae la baa di tɛɛle kei dɔɔ. Te yɛɛ nyi ken Aberaham be di Mosesi mmaraase nɔn dɔɔ, dɔkaa te Wurubuarɛ yako nombia ken ya, mɔna ken Aberaham be lɛɛ Wurubuarɛ di te Wurubuarɛ be lɛɛ e do nyi ɔ gbɛnɛnɛn tenɛɛ nɔn Wurubuarɛ siaman nɛ dɔɔ te ɔ yako nombia nɛnan. ¹⁴ Nyi akpaa balan ban bee di mmaraase nɔn dɔɔ nɛ dɔɔ te Wurubuarɛ yako keyako see kei nɛ, kenan na Wurubuarɛ kelɛɛdi ken yɛɛ yakaa te ɔ keyako see ken mɔ be dana tɔnɔɔ ya. ¹⁵ Nawolo nyi mmaraase na moonna Wurubuarɛ ban kɔn. Te botɔɔ ken mɔ mmaraase be kyaa ya na, dukum mɔ keyɛɛ be kyaa ya.

¹⁶ Mena dɔɔ lee kelɛɛdi dɔɔ te balan baa tale nyin Wurubuarɛ abɔɔ nɔn ɔ be yako see nɛ. Na abɔɔ ken ka bese kpene ken Wurubuarɛ na mo boele balan yakaa. Kei na wolo baa nyi Aberaham duulun man balan pou baa nyin mena abɔɔ nɛnan. Te yɛɛ nyi ban bee di mmaraase nɔn dɔɔ nɛ baagen ne gyae la baa

nyin̄ ŋa ya, mōna ban̄ pou bōo lɛɛ di ŋgba mena ken̄ Aberaham be lɛɛ di nɛ mō baa nyin̄ mena abōo ŋenan̄. Nawolo nyi Wurubuarɛ siaman na, Aberaham yɛna de popou de naana. ¹⁷ Ŋgba mena ken̄ Wurubuarɛ nombia an̄marasen̄ see ne yako nyiaa, “Ma te yeli n ta bese tɛɛle kei dōo balan̄ pou be naana.” Aberaham ŋon ɔ be lɛɛ Wurubuarɛ di nɛ, ɔ yɛɛ de naana e Wurubuarɛ siaman. Ŋon Wurubuarɛ kei ne gyuuusu na woya lee yen̄ man, te ŋon ne tale la yela abōo ŋan nafa ŋōo kyaa ya nɛ ne kōŋ ŋgba ŋe wulaa ŋe kyaa nɛ.

¹⁸ Na kolo na kolo be kyaa ken̄ gyae ke yela Aberaham ka mo ɔ loo gyakaa nyi, Wurubuarɛ waa yɛɛ kpene ken̄ ɔ be yako see nyi waa yɛɛ nɛ ya. Mōna Aberaham lɛɛ Wurubuarɛ di te ɔ moo ɔ loo pou gyakaa ɔ dōo. Lee mena dōo ɔ kaa bese tɛɛle kei dōo balan̄ pou be naana, ŋgba mena ken̄ Wurubuarɛ be yako see nyi, “Ō duulun̄ man balan̄ baa bo ŋgba kyolobiise nɛ.” ¹⁹ Deban̄ ken̄ Wurubuarɛ be yako Aberaham mena nombii kei nɛ, na ɔ te di kulutoonen̄ sōŋonon̄ (100) mena dōo ɔ te ŋmɛɛ ken̄ nyi ŋolo loo be gyakaa nyi waa tale lola bela ya. Mena mō te ɔ wɛɛle Saara mō te ŋmɛɛ gbaa lolo. Ken̄a pou wōle nɛ, Aberaham ta lee wōle Wurubuarɛ kelɛɛdi man ya. ²⁰ Mena mō te ɔ te lɛɛ an̄maaren̄ nyi nombia ŋan Wurubuarɛ be yako see nɛ be gyae ke kōŋ mena ya, mōna ɔ yɛɛ kakyen̄ sen̄ ɔ kelɛɛdi ken̄ man ken̄ken̄ te ɔ lese Wurubuarɛ yele. ²¹ Nawolo nyi na ɔ gyen̄ lee ɔ konōo man nideli nyi, Wurubuarɛ dana don̄ ken̄ waa tale yɛɛ kpene ken̄ ɔ be yako see nyi waa yɛɛ nɛ. ²² Lee Aberaham kelɛɛdi kei dōo

te “Wurubuare lɛɛ e do nyi ɔ gbɛɛnɛn tɛɛɛ ɔ siaman.”

²³ Ba ke ɲmarase nyi “Ɔ lɛɛ Wurubuare di dɔɔ te ɔ gbɛɛnɛn teneewɔ Wurubuare siaman” nɛ, na Aberaham waagen dɔɔ te be ɲmarase mena nombii kenan ya. ²⁴ Mɔna daa ban mɔ dɛɛ lɛɛ Wurubuare ɲon ɔ be gyuuusu de Gbenjyoo Yesu Kristo lee yen man nɛ di, na waa yela de gbɛɛnɛn ka tenee ɔ siaman nɛ mɔ dɔɔ te be ɲmarase mena nombii kenan. ²⁵ Lee de nombiakumɛɛ dɔɔ te Wurubuare lese Yesu Kristo nyi ɔ kaa yen fa daa. Mena mɔ te ɔ gyuuusu e lee yen man, na ke yela de gbɛɛnɛn ka tenee ɲon Wurubuare siaman.

5

Daa na Wurubuare nsana ta bese de

¹ Nɛnɛɛ lee ken dɔɔ lɛɛ de Gbenjyoo Yesu di dɔɔ, Wurubuare te lɛɛ daa do nyi de gbɛɛnɛn tɛɛɛ ɔ siaman. Te lee de Gbenjyoo Yesu Kristo ɲonan dɔɔ, gyon te kaa doo daa na Wurubuare nsana. ² Lee de Kristo keɛɛdi dɔɔ te de nyina Wurubuare bɛɛɛ ken ɔ ba mo boele daa te de dɔn ke man nɛ. Mena dɔɔ dana daa gyon, nawolo nyi de loo gyakaa nyi dɛɛ kaa di gyoori kpu na e. ³ Na ken kaagen ya. Kenan wɔle na dana daa gyon bela lee da diyem kena man, nawolo nyi diyem kena ne yele la walan ne tale kyan ɔ wose sen kenken. ⁴ Walan de kyan ɔ wose sen kenken na, ne yeli Wurubuare ne lɛɛ ɔtenate do. Mena mɔ te nyi walan da gyem nyi Wurubuare te lɛɛ e do na, ne yeli ɔ ne nyin kpene ken dɔɔ waa mo ɔ loo gyakaa. ⁵ Mena

loo kegyakaa kei mo be gyae ka do daa desɛn ya, nawolo nyi Wurubuarɛ te tɛɛ ɔ felin nɔn ɔ ba mo do de man nɛ doo mo ɔ balan kegyae do de man.

⁶ Nawolo nyi deban ken de sɛɛ de yɛɛ nombiakumɛyɛɛrawɔ te doo dana don ken dɛɛ tale mo kyɛɛkee da kekyaabii ya nɛ, Kristo konawɔ kaa yen fa daa deban ken Wurubuarɛ ba see nɛ man. ⁷ Gyae ke yɛɛ don nideli pɛte nolo ke tale lɛɛ walan nɔn ɔ gbɛɛnɛn tenɛɛ Wurubuarɛ siaman nɛ yen yen. Mɔna nyi akpaa nolo ne yɛɛ deeli fa balan na, mberem na nolo waa sɛɛ lɛɛ ɔ yen yen. ⁸ Mɔna Wurubuarɛ ta lese wola nyi ɔ ne gyae daa nideli, nawolo nyi deban ken de sɛɛ de yɛɛ nombiakumɛyɛɛrawɔ nɛ, ɔ yela Kristo kaa yenawɔ fa daa. ⁹ Lee Kristo fatabo ken ɔ ba mo feefo de nombiakumɛɛ doo, te Wurubuarɛ lɛɛ daa do nyi de gbɛɛnɛn tenɛɛ ɔ siaman. Mena mo te lee Kristo fatabo kenan doo, Wurubuarɛ waa lɛɛ da nyee wee ken waa mo ban di tɛɛle kei doo balan pou nombia nɛ. ¹⁰ Nafɔ na de yɛɛ balan ban dɛɛ kola Wurubuarɛ, mɔna lee ɔ bu yen ken doo ɔ ta mo daa yɛɛ ɔ gyoona ban ɔ ne gyae. Nyi ɔ bu Yesu yen ken te yeli de ta bese ɔ gyoona na, kenan na Yesu nyeedon ken ɔ be nyim nɛ be gyae ke yela waa lɛɛ da nyee kekpa yee? ¹¹ Te yɛɛ nyi ɔ lɛɛ da nyee bo kaagen ya, mɔna lee Yesu Kristo doo dee di gyon Wurubuarɛ osom ken man. Nawolo nyi lee nɔn Yesu Kristo doo gyon te kaa doo daa na Wurubuarɛ nsana.

Be ka mo Adam maa na Kristo

¹² Lee walan dokolon doo te nombiakumɛɛ konawɔ tɛɛle kei doo. Non yena de naana

Adam. Nombiakumεε keyεε mo moona yen kɔŋ. Mena dɔɔ te yen nyiŋa don balan dɔɔ, nawolo nyi walan kamase te yeε dukum. ¹³ Pete Wurubuaε ka mo mmaraase ŋan fa Mosesi na, nombiakumεε wulaa kyaa tεεle kei dɔɔ. Mɔna botɔɔ ken mmaraa be kyaa ya ne, bɔɔ ne kala dukum keyεε do kolo man ya. ¹⁴ Leenan de naana Adam deban kaa lii de naana Mosesi deban man ne, yen ne dii na don balan pou dɔɔ. Balan ban ba te yeε denεle don Wurubuaε nombia ayakon see ŋan dɔɔ ŋgba Adam koran ya ne, yen dii don be dɔɔ. Adam senεε fa walan ŋon waa kɔŋ ne. Walan ŋonan yena Yesu Kristo.

¹⁵ Ke yeε anokoare ke nyi mena balan bala kεwɔ yeε kpookpoo. Nawolo nyi kpene ken be tεε Adam dɔɔ kɔŋ, na kpene ken be tεε Kristo dɔɔ kɔŋ ne te yeε dokolon ya. Lee Adam dukum ken ɔ be yeε ne dɔɔ te balan burum nyiŋa yen. Te lee Yesu Kristo berεε dɔɔ te Wurubuaε lese ɔ berεε wola balan burum, kela balan ban bɔɔ yem lee Adam dukum dɔɔ ne. ¹⁶ Wurubuaε berεε ken ɔ ba mo boele daa ne, na kpene ken Adam dukum ken ba mo kɔŋ ne te yeε dokolon ya. Adam dukum ken ɔ be yeε ne yele la te balan pou dii fɔɔ Wurubuaε siaman. Mɔna balan nombiakumεε burum kenja wɔle na, Wurubuaε ta mo ɔ berεε boele daa te ɔ moo da akumεε kyεε daa te ɔ yela de kaa bese balan ban be gbεenen tenee ɔ siaman. ¹⁷ Lee walan dokolon dukum keyεε dɔɔ te yen dii gyoori balan pou dɔɔ. Mɔna ken Yesu Kristo be yeε fa daa ne, ke tɔnɔɔ kela kpene ken Adam dukum ken ba mo kɔŋ ne. Wurubuaε te tεε Yesu Kristo dɔɔ wii de waranase nideli te ɔ

moo ɔ bɛɛɛ boele daa te ɔ yela da bese balan ban de gbɛnenɛ tenee ɔ siaman. Walaɲ kamaɛ ɲon Wurubuare be wii ɔ waraɲase, te ɔ ba mo ɔ bɛɛɛ boele e te ɔ be yeli ɔ gbɛnenɛ ba tenee ɔ siaman nɛ, waa nyiɲ nyeedon kekpa na waa yela ɲon na Yesu Kristo ke di gyoori.

¹⁸ Mena dɔɔ ɲgba mena keɲ lee walaɲ dokolon nombiakumɛɛ keyɛɛ dɔɔ te balan pou be di fɔɔ Wurubuare siaman nɛ, mena ke mɔ te lee walaɲ dokolon nombia kpaakpa keyɛɛ dɔɔ te Wurubuare waa lɛɛ balan burum do nyi be gbɛnenɛ tenɛɛ ɔ siaman na waa fa wɔ nyeedon.

¹⁹ Mena keɲ lee walaɲ dokolon denɛle don dɔɔ te balan pou ba bese nombiakumɛɛyɛɛra nɛ, mena ke mɔ te lee walaɲ dokolon obuo dɔɔ Wurubuare waa lɛɛ balan burum do nyi be gbɛnenɛ tenee ɔ siaman.

²⁰ Mosesi mmaraase ɲan kɔɲaɛ na ke yela balan kena be nombiakumɛɛ ɲan bɛɛ yɛɛ nɛ nideli. Mɔna debaɲ keɲ nombiakumɛɛ na boo na, Wurubuare bɛɛɛ keɲ mɔ na boo kpu. ²¹ Nafɔ na nombiakumɛɛ ne diina don balan dɔɔ, te ne kpase ban na Wurubuare nsana. Mɔna nenɛɛ dɔɔ Wurubuare ta mo ɔ bɛɛɛ boele daa yela de ta bese balan ban be gbɛnenɛ tenee ɲon Wurubuare siaman, na ke yela dɛɛ ta de Gbenɲyoo Yesu dɔɔ nyiɲ nyeedon kekpa.

6

Kristo dɔɔ te de nyeedon dana tɔnɔɔ

¹ Akpa nne te nombia keɲa doo na, na sena yaa dɛɛ yako baa? Kaboena nyi dɛɛ dɔɔ da dukum keyɛɛ man na Wurubuare bɛɛɛ keɲ ka

bo yaa? ² Korakora, be kɔŋ mena ya. Nawolo nyi da te wɔŋ da wose lee dukum keyɛ man. Mena dɔɔ tekaboena nyi dɛɛ bese gyɔ ke kyaa da dukum keyɛ man bela ya. ³ Deban ken bɔɔ sɔ daa Wurubuarɛ lon te daa na Yesu Kristo be yɛɛ dokolon nɛ, na ɛ ba gyɛŋ nyi da te yɛɛ dokolon baa lee ɔ yɛŋ ken man yee? ⁴ Ba ke sɔ daa Wurubuarɛ lon ken nɛ, na yɛɛ yaa ŋgba daa na Yesu Kristo yɛŋa la te be wuu daa na e nɛ, nawolo nyi daa na e te yɛɛ dokolon. Mena dɔɔ ŋgba mena ken de kya Wurubuarɛ ba mo ɔ gyoorobiiri don ken gyuuusu Yesu Kristo lee woya man fa e nyeedon nɛ, mena te kaboena nyi daa mo dɛɛ kyaa dinɔɔ wole man.

⁵ Nawolo nyi akpaa daa na Yesu te yɛɛ dokolon lee ɔ yɛŋ man na, kenan na Wurubuarɛ waa gyuuusu daa mo lee yɛŋ man ŋgba mena ken ɔ be gyuuusu Yesu lee yɛŋ man nɛ. ⁶ Da gyɛŋ nyi deban ken bɔɔ gyɔ e mataa ɔpanɔan ken dɔɔ te ɔ ba yem nɛ, na ŋon Yesu na de dinɔɔ bene ken yaa be gyɔɔwo ko nɛ. Kei te yeli don ken nombiakumɛɛ dana de dɔɔ nɛ nɔɔ ta yem, ken de ta tekaa yɛɛ nombiakumɛɛ gbenawo bela ya. ⁷ Nawolo nyi akpaa ŋolo da yem na, ɔ te tira ɔ wose lee nombiakumɛɛ keyɛ man. ⁸ Nyi akpaa daa na Kristo ta yem na, kenan na dɛɛ lɛɛ di nyi daa na e mo dɛɛ kyaa nyeedon man. ⁹ Da gyɛŋ nyi Wurubuarɛ gyuuusuna Yesu Kristo lee yɛŋ man, te ɔ be gyae waa yɛŋ bela ya. Nawolo nyi yɛŋ ba tekaa dana don ɔ dɔɔ bela ya. ¹⁰ Yɛŋ ken ɔ ba yem nɛ, ɔ yɛŋae karatetee dokolon na waa ko nombiakumɛɛ nɔɔ. Mena dɔɔ nɛnɛɛ ken ɔ kyaa nyeedon man nɛ, ɔ kyae fa Wurubuarɛ.

¹¹ Mena ke mo te kaboena nyi yaa kee e wose nyi emee mo yengae na e ka ko nombiakumee noo, te nenee e kyae fa Wurubuarē. Nawolo nyi emee na Kristo Yesu te yee dokolon.

¹² Mena doo e na tekaa yela nombiakumee kedi don e wosenaane ken gyae ka yen ne doo, na e ke sila aboo kumee nan emee gbagba ne gyae teele kei doo ne ya. ¹³ E na mo e wosenaane yenan daale fa nombiakumee keyee ya. Mona e mo e wose fa Wurubuarē ngba balan ban boo lese wo lee yen man kon nyeedon man ne. E mo e wose pou fa Wurubuarē na waa mo non yee kpene ken dei te ke doo na ke gbēe ne. ¹⁴ Tekaboena nyi nombiakumee dee di don e doo bela ya, nawolo nyi e ba tekaa e doo Mosesi mmaraase nan tee ya, mona nenee doo e don bo Wurubuarē berēe ken man.

¹⁵ Mena doo nenee ken de don Wurubuarē berēe ken man, te doo tekaa doo mmaraase nan tee ya ne, na kaboena nyi dee gyakaa nombiakumee keyee doo bela yaa? Korakora, be doo mena ya. ¹⁶ E ba gyen nyi akpaa n mo n wose fa nolo te n na som e te n ne yee o kegyaebii na, na n ta bese o gbeni yee? Kei na wolo baa nyi akpaa n yeli dukum da mo nen yee o gbeni na, yen ne sila la. Mona nyi n mo n wose fa Wurubuarē te n ne tei o dei ngba o gbeni ne, waa yela n nombia ka tenee o siaman. ¹⁷ Mona dee do Wurubuarē noo nawolo nyi deban daale na, nafa e yee nombiakumee gbenawo. Te nenee doo e ta mo e konoo pou e silana Wurubuarē gbēenen nan boo wola non ne.

18 Wurubuare te yeli ε ta lese ε wose lee nombiakumεε keyεε man, te ε kaa bese Wurubuare gbeηa na ε ke tale yεε nombia ηan tenεε ɔ siaman. 19 Ε nombia man kenyii dana don kyomii, mena doo te ma moo nombii kei mεε maa na deniwalaη kekyaabii man nε. Gyangba keη na ε moo ε wose pou besena gbeηa fa nombia nkarankaraη na nombiakumεε keyεε. Mena mo te kaboena nyi nenεε yaa mo ε wose bese Wurubuare gbeηa, na ε ke tale yεε nombia ηan ηe doo na ηe gbεε na ε ka bese balan ban ayimεε be doo ba wose man ya kelii ɔto.

20 Deban keη ε yεε nombiakumεε gbeηawo nε, na ε be famenε na aboo ηan ηa tenεε Wurubuare siaman nε keyεε ya. 21 Deban keη ε be yεε nombiakumεε ηan gyεη kei ηe dana ηon desεη nε, won ηonoo te ε nyinawo lee ηe man? Mena nombia ηenaη tonoo yena yeη. 22 Mona nenεε Wurubuare te yeli ε ta lese ε wose lee nombiakumεε keyεε man te ε bese ɔ gbeηa. Kpene keη ε ke nyin lee ke man yena nyi, ε ke kyaa dinoo kpaakpaate keη ayimεε be doo ke man ya nε man na ε ke nyin nyeedon kekpa. 23 Nawolo nyi kpene keη n ke nyin lee nombiakumεε keyεε man yena yeη, mona walaη ηon ɔ lee de Gbenjyoo Yesu Kristo di na, kpene keη Wurubuare waa fa yena nyeedon kekpaakekpa keη.

7

Mosesi mmaraase ηan ba tekaa dana don Kristotena doo ya

¹ Me tebia, ε popou ε gyeη Mosesi mmaraase ηan. Te ε gyeη mō nideli nyi, akpaa walaη kyaa na ɔ sia na te mmaraase ηan ne di doη ɔ dɔɔ. ² Ε yela dεε mo mena nombii kei maa na alo yalale. Akpaa ɔ baale nyiηa ɔ kyaa keη ɔ ta yeηa ta ya ne, na alo ηon doe ɔ baale ηonaη tεε. Mōna akpaa ɔ baale ηonaη da yem na alo ηon te nyiη ɔ wose lee mmaraase ηan tεε, nawolo nyi yale mmaraa bεε tekaa bake e bela ya. ³ Mena dɔɔ nyi akpaa ɔ baale ηon ta yeηa ta ya te alo ηon de bεε e gyu ke yala baale wole ne, na ɔ ta lee ɔ baale wole baa. Te akpaa ɔ baale ηon da yem te alo ηon de gyu ke yala baale wole ne, kenanη na ɔ te lee ɔ baale wole ya nawolo nyi yale mmaraa keη bεε tekaa bake e bela ya.

⁴ Me tebia, mena yaa doo fa εmεε mō ne. Debaη keη ε be lee Kristo di ne, na yeε yaa ηgba εmεε na e yeηa la ne. Keη εmεε na Kristo be yeε dokolonη ɔ yeη man dɔɔ, mmaraase ηan ba tekaa dana doη ε dɔɔ bela ya. Mena dɔɔ ε yeε walaη wole ηon Wurubuarε be gyusu e lee yeη man ne wui, na ε ke nyiη yeε nombia kpaakpaa fa Wurubuarε. ⁵ Nawolo nyi debaη keη de doo de dinɔɔ bene keη man ne, na mmaraase ηan yela da moo da wose do abɔɔ kumεε ηan daa gbagba ne gyae nyi dεε yeε ne man nideli. Nafɔ mena abɔɔ kumεε keηa denη moo yeη bo kɔna daa, na daa na Wurubuarε nsana ke tira kekpaakekpaa.

⁶ Mōna nenεε dɔɔ Wurubuarε te yeli mmaraase ηan nafɔ ηεε bake daa ne, ba tekaa dana doη de dɔɔ bela ya. Te keη daa na Yesu Kristo be yeε dokolonη ɔ yeη man dɔɔ, de ta tekaa yeε mmaraase ηan nafɔ ηεε bake daa ne

gbenawo bela ya. Mena doo de te nyin da wose deε som Wurubuarε lee gbεε wole ken o felin non ba wola daa ne man. Ka te yeε gbεε bene ken Mosesi mmaraase nan ba wola daa ne ya.

Mmaraase na lese na dukum wola

⁷ Nεnεε sena yaa deε yako baa? Deε yako baa nyi mmaraase nan yeε kolo kum ke? Korakora na mena ya. Mmaraase nan yele la te ma gyeηa dukum. Nafō akpaa mmaraase nenan den te yako nyi, “Na yeli n sia keyεε ηolo kolo ya ne,” nafō moō gyeη nyi sia keyεε ηolo kolo doō yeε dukum ke ya. ⁸ Mōna mena mmaraa kei yele la te sibii keyεε kum kamase nyiηa gbεε kaa gyoo me man. Nyi mmaraase den be kyaa ya ne, nafō dukum be dana yele ya.

⁹ Deban ken nafō moō gyeη mmaraase nan ya ne, na yeε man ηgba dukum kamase be doo me man ya ne. Mōna nεnεε ken moō kaa gyeη mmaraase nenan ne te me naawo nyi me yeε dukumyeεre e, te ma dukum doō daa na Wurubuarε nsana gyae ke tira kekpa. Kei nawolo baa nyi Wurubuarε siaman na, me yeε ηgba walan non o ba yem ne. ¹⁰ Mena doō me naawo nyi mmaraase nan nafō ηe gyae ke fa man nyeedon ne, ηa moo yeη bo kōna man. ¹¹ Nawolo nyi lee mmaraase nenan doō, te dukum nyiηa gbεε beo man yela me nyiηa yeη. ¹² Mmaraase nan gbagba doō, ηe popou lee Wurubuarε gyan. Ne doo na ηe gbεε te ηe dei mo. Dukum kamase be doo ηe man ya.

¹³ Na kei nawolo baa nyi mmaraase nan ηe dei ne, yele la te me nyiηa yeη? Korakora, be

doo mena ya. Dukum yele la te me nyiṅa yeṅ. Dukum tɛ mmaraase ṅan ṅe dei nɛ dɔɔ te ṅe yela me nyiṅa yeṅ, na ke yela balan kena mena keṅ dukum doo. Mena dɔɔ lee mmaraase ṅan dɔɔ, te dukum lese ka wose wola nyi kɔ dei korakora ya.

Walan kee yoo na dukum

¹⁴ Da gyeṅ nyi mmaraase ṅan dei nawolo nyi ṅe tɛ Wurubuarɛ felin ṅon dɔɔ kɔṅ, mɔna man dɔɔ me yɛɛ deniwalan yakaate e, te nombiakumɛɛ te wulu ma nyee. Mena dɔɔ me ta bese gbenji fa dukum. ¹⁵ Man gbagba bee nyii nombia ṅan mɛɛ yɛɛ nɛ man ya. Nawolo nyi nombia ṅan mɛɛ gyae nyi maa yɛɛ nɛ mɔɔ ne yɛɛ ṅa ya, te ṅan mɔɔ ne gyae nyi maa yɛɛ ya nɛ ṅan te mɛɛ yɛɛ. ¹⁶ Te akpaa nyi abɔɔ ṅan mɔɔ ne gyae nyi maa yɛɛ ya nɛ te mɛɛ yɛɛ na, kenan na mɛɛ lɛɛ ke do nyi mmaraase ṅan dei. ¹⁷ Kedoo kei nɛ, te yɛɛ man gbagba ne yɛɛ na nombia keṅa ya. Dukum don keṅ ne di me dɔɔ nɛ, keṅ ne yele la te mɛɛ yɛɛ mena nombia ṅenan.

¹⁸ Ma gyeṅ nyi deban keṅ me doo me dukum dinɔɔ kei man nɛ, kolo kpaakpaa kamase be doo me man ya. Nawolo nyi mɛɛ gyae nyi maa yɛɛ nombia kpaakpaa, mɔna mɔɔ ne tale yɛɛ ṅa ya. ¹⁹ Nombia kpaakpaa ṅan mɛɛ gyae nyi maa yɛɛ nɛ mɔɔ ne tale maa yɛɛ ṅa ya, mɔna nombiakumɛɛ ṅan mɔɔ ne gyae nyi maa yɛɛ ya nɛ, ṅan te me gyakaa mɛɛ yɛɛ. ²⁰ Akpaa nyi nombia ṅan mɔɔ ne gyae nyi maa yɛɛ ya nɛ te me gyakaa mɛɛ yɛɛ na, kenan na te yɛɛ nyi man gbagba ne yɛɛ na ṅa ya. Mɔna dukum don keṅ ne

di me dɔɔ nɛ, ne yele la te mɛɛ yɛɛ mena nombia nɛnanɛ.

²¹ Mena dɔɔ ma te naa nyi dukum don ken ne diina me dɔɔ. Nawolo nyi akpaa mɛɛ gyae nyi maa yɛɛ kolo kpaakpaa na, ka te ka lee kolo kum dɔɔ. ²² Man gbagba me konɔɔ man na, nafɔ mɛɛ gyae nideli nyi maa di Wurubuarɛ mmaraase nɛnan dɔɔ. ²³ Mɔna mɛɛ naa nyi mmaraa wɔle daale ken kɔɔ ne kyaa na Wurubuarɛ mmaraase nɛnan ya nɛ ne yoo na donɛ me man. Mena mmaraa kum kei te yeli nombiakumɛɛ ta gyoo me man di ma nyee pou. ²⁴ Me nombia dana waranase nideli. Amɔte ne gyae la waa lese man lee mena dinɔɔ kum ken doo me man, te ke dana man kee gyu yen man nɛ man? ²⁵ Mɛɛ fa Wurubuarɛ karan, nawolo nyi nɔn ne gyae la waa ta de Gbenjyoo Yesu Kristo dɔɔ na waa lee man lee mena dinɔɔ kei man. Nombia atunan man yaa. Man gbagba me konɔɔ man na mɛɛ gyae nyi maa di Wurubuarɛ mmaraase nɛnan dɔɔ, mɔna dinɔɔ kum ken doo me man nɛ dɔɔ me ta bese dukum gbenji.

8

Nyeedon wɔle

¹ Me tebia, nɛnɛɛ dɔɔ balan ban pou ban na Yesu Kristo be yɛɛ dokolon nɛ, Wurubuarɛ be gyae waa bu wɔ fɔɔ bela ya. ² Nawolo nyi lee Yesu Kristo dɔɔ Wurubuarɛ felin nɔn ta lese daa lee dukum na yen man te ɔ faa daa nyeedon wɔle.

³ Mosesi mmaraase nɛnan te tale lese daa lee dukum man ya, nawolo nyi de dinɔɔ kum ken

doo de man ne te yeli dɛɛ tale di mmaraase ɲan dɔɔ ya. Mɔna Wurubuarɛ tɛɛwɔ gbɛɛ wole daale dɔɔ lɛɛ da nyee. Gbɛɛ kenan yɛna nyi ɔ kpila ɲon gbagba ɔ bu kɔɲ de gyan ɲgba deniwalaɲ ne, te ɔ wosenaane mɔ yɛɛ ɲgba walaɲ kamase wui ken dukum doo ke man ne. Nombiakumɛɛ dɔɔ te Wurubuarɛ kpila ɔ bu ɲon nyi waa kɔɲ, te ɲon kaa moona balan pou nombiakumɛɛ seele. Ken Wurubuarɛ be yeli ɔ bu ɲon be kaa yem dɔɔ, ɔ ta lese wola nyi dukum be dana don denibalan dɔɔ bela ya. ⁴Wurubuarɛ yɛɛ ke mena na ke yela daa ban dɔɔ tekaa doo dinɔɔ kum ken man ya te dee sila Wurubuarɛ felin ɲon ne, ke nyin tale yɛɛ nombia ɲan ɲa tenɛɛ Wurubuarɛ siaman ɲgba mena ken mmaraase ɲan na wolo ne.

⁵ Nawolo nyi balan ban be sɛɛ be doo be dinɔɔ kum ken man ne, be loo gyakaa bo abɔɔ kumɛɛ ɲan ban gbagba ne gyae nyi baa yɛɛ tɛɛle kei dɔɔ ne dɔɔ. Mɔna balan ban be silana Wurubuarɛ felin ɲon ne, be loo gyakaa bo kpene ken Wurubuarɛ felin ɲon ne gyae nyi baa yɛɛ ne dɔɔ. ⁶ Walaɲ ɲon ɔ mo ɔ loo gyakaa abɔɔ kumɛɛ ɲan ɲon gbagba ne gyae ne dɔɔ ne, na mo yeɲ bo kɔna e. Te walaɲ ɲon ɔ mo ɔ loo gyakaa Wurubuarɛ felin ɲon dɔɔ ne, na mo nyeedon na wosefɛɛɛɛɛɛɛɛ bo kɔna e. ⁷ Mena dɔɔ akpaa ɲolo da mo ɔ loo gyakaa abɔɔ kumɛɛ ɲan ɲon gbagba ne gyae ne dɔɔ ne, na mena walaɲ ɲonan ne kɔla Wurubuarɛ. Nawolo nyi ɔ bee di Wurubuarɛ mmaraase ɲan dɔɔ ya, te ɔ be gyae waa tale di ɲe dɔɔ mɔ ya. ⁸ Balan ban bɛɛ yɛɛ abɔɔ kumɛɛ ɲan ban gbagba ne gyae ne, be nombia be gyae ke tale gyoo Wurubuarɛ sia ya.

⁹ Mɔna emɛɛ dɔɔ nyi akpaa Wurubuarɛ felin ɲon doo ε man nɛ, na ε ba tekaa doo ε dinɔɔ bene ken ɲan ya. Ɛ silana kpene ken Wurubuarɛ felin ɲon ne gyae nyi yaa yɛɛ nɛ bo. Akpaa Wurubuarɛ felin ɲon be doo ɲolo man ya nɛ, na ɔtenate te yɛɛ Kristo walaɲ e ya. ¹⁰ Te akpaa Kristo doo ε man na, ken na ken ε ka yen lee nombiakumɛɛ keyɛɛ dɔɔ koran nɛ, Wurubuarɛ felin ɲon waa yela ε ke nyin nyeedon bela. Nawolo nyi lee Kristo dɔɔ ε gbɛnen ta tenɛ Wurubuarɛ siaman. ¹¹ Nyi akpaa Wurubuarɛ ɲon ɔ be gyusu Yesu lee yen man nɛ felin doo ε man na, ken na waa ta ɔ felin ɲonan dɔɔ yela ε wosenaane kei ken gyae ka yen nɛ ke nyin nyeedon wɔle bela.

¹² Mena dɔɔ me tebia, kpene ken doo fa daa yena nyi kaboena nyi dɛɛ yɛɛ kpene ken Wurubuarɛ felin ɲon ne gyae. Ɛ na tekaa yela dɛɛ yɛɛ kpene ken de dinɔɔ kum ken ne gyae nɛ ya. ¹³ Nawolo nyi akpaa ε yɛɛ kpene ken ε dinɔɔ kum ken ne gyae tɛɛle kei dɔɔ na ε ka yen. Mɔna akpaa ε tɛɛ Wurubuarɛ felin ɲon don dɔɔ bɛɛ abɔɔ ɲan emɛɛ gbagba ne gyae tɛɛle kei dɔɔ na, ken na ε ke nyin nyeedon kekpaakekpa.

¹⁴ Balan ban bee yeli Wurubuarɛ felin ɲon na wola wɔ gbɛɛ nɛ, ban yena Wurubuarɛ bia gbagba. ¹⁵ Nawolo nyi na felin ɲon waa yela dɛɛ bese gbenja na dee yee gyakolon nɛ te Wurubuarɛ faa daa ya, mɔna ɔ felin ɲon waa yela dɛɛ bese Wurubuarɛ bia gbagba nɛ te ɔ faa daa. Felin ɲonan don man dɔɔ te dɛɛ tale baake Wurubuarɛ nyi “De kya Wurubuarɛ.” ¹⁶ Wurubuarɛ

felinj nɔnanj gbagba ne diina adanseɛ fa daa, yela dɛɛ gyem de konɔɔse man nyi de yɛɛ Wurubuarɛ bia gbagbawɔ. ¹⁷ Nɛnɛɛ akpaa de yɛɛ Wurubuarɛ bia gbagbawɔ na, kenanj na dee kpu na Kristo nyinj abɔɔ njan Wurubuarɛ be desina see fa ɔ balan nɛ. Te akpaa daa mɔ de naa diyem njgba mena kenj Kristo be naa diyem nɛ na, kenanj na Wurubuarɛ waa yela dee kpu na Kristo di gyoori ɔ gyoorobiiri kenj man.

¹⁸ Akpaa ma to me sia kɛɛ gyoorobiiri kenj ke doo ke daa na daa nɛ, na kaale kenj dɛɛ kaa debanj kei nɛ te yɛɛ kolo ke ya. ¹⁹ Tɛɛle kei na ka abɔɔ njan pou Wurubuarɛ be yɛɛ nɛ, sia te yɛɛ njɛɛ daa wee kenj Wurubuarɛ waa lese ɔ bia gbagba banj wola nɛ. ²⁰ Nawolo nyi tɛɛle kei na abɔɔ njan pou Wurubuarɛ be yɛɛ nɛ ta koro yunj, mena dɔɔ njɔɔ gyae ke tale yɛɛ kpene kenj Wurubuarɛ be yɛɛ njan nyi njɛ dɛɛ yɛɛ nɛ ya. Te yɛɛ abɔɔ njenanj gbagba kegyaebii man yaa njɛ yɛɛwɔ mena ya, mɔna Wurubuarɛ yele la te njɛ kɔnjawɔ mena. ²¹ Mɔna kenja pou wɔle na, Wurubuarɛ te fa daa loo kegyakaa nyi waa lɛɛ abɔɔ njenanj pou nyee na njɛ ke nyinj njan wose kenj njɔɔ wɔlɛɛ leki ya. Na njan mɔ ke kpu na Wurubuarɛ bia ɔ gyoorobiiri kenj man.

²² Da gyenj nyi kaa lii na gyenj wee kei nɛ, tɛɛle kei na abɔɔ njan pou doo ke man nɛ na keketeɛ njgba alo njon ɔ na donjɛɛ nɛ. ²³ Na njan njaaɛn na keketeɛ la ya. Mɔna daa banj dɔɔ nyinj Wurubuarɛ felinj njon ɔ yɛɛ kpene gyanjgate kenj Wurubuarɛ ba mo fa daa nɛ, daa mɔ na keketeɛ de konɔɔse man dɛɛ daa Wurubuarɛ ke lɛɛ da nyee lee de dinɔɔ kum kei man na waa yela dɛɛ

bese ɔ bia. ²⁴ Lee mena loo kegyakaa kei dɔɔ te Wurubuarɛ lɛɛ da nyee. Nyi n loo gyakaa kpene keɲ n wulaa n dana ke nɛ dɔɔ na, kenan̄ na ka te yɛɛ loo kegyakaa ya. Nawolo nyi ɲolo be tale mo ɔ loo gyakaa kpene keɲ ɔ wulaa ɔ dana ke nɛ dɔɔ ya. ²⁵ Mɔna akpaa da mo de loo gyakaa kpene keɲ dɔɔ dana ke ya nɛ dɔɔ na, kenan̄ na dee nyin̄ konɔɔ kyaa daa ke.

²⁶ Mena mɔ te Wurubuarɛ felin̄ ɲon ne kyɔ daa de kaale man wee na wee lee da kefane man. Nawolo nyi dɔɔ gyen̄ mena keɲ dɛɛ fane na ke kaboena Wurubuarɛ kegyaebii ya. Mɔna ɲon Wurubuarɛ felin̄ ɲon ɔ doo de man nɛ, na senjala de nawɔɔ man mo kakeketee dinaa keɲ ke tan̄ keyako ya nɛ kolosi sen̄ de wɔle. ²⁷ Wurubuarɛ gyen̄ kpene keɲ doo walan̄ kamase konɔɔ man, te ɔ gyen̄ kpene kamase keɲ mɔ doo ɔ felin̄ ɲon agyuen̄ man. Nawolo nyi ɔ felin̄ ɲonan̄ sen̄ɛ la de nawɔɔ man ɔ ne fane fa daa Kristotena lee Wurubuarɛ kegyaebii man.

Gyoorobiiri keɲ dee nyin̄ wee daale nɛ

²⁸ Da gyen̄ nyi balan̄ ban̄ bɛɛ gyae Wurubuarɛ nɛ, nyi diyem man o, yaa gyon̄ man o, Wurubuarɛ ne yeli kpene kamase ne gyu nideli fa wɔ. Ban̄ yɛna balan̄ ban̄ ɲon Wurubuarɛ be baake wɔ, te ɔ ba mo wɔ yɛɛ ɔ bia gbagba ɲgba mena keɲ ɔ be wulaa yako see nɛ. ²⁹ Nawolo nyi balan̄ ban̄ Wurubuarɛ wulaa ɔ gyen̄ nɛ, ɔ wulaa lese wɔ see na waa yela be dinɔɔ ke yɛɛ ɲgba ɔ bu ɲon wui nɛ. Na ɔ bu ɲon ke yɛɛ Wurubuarɛ bia man pou bu kegyia. ³⁰ Ban̄ Wurubuarɛ be wulaa lese wɔ see nɛ, ban̄ te ɔ baakewɔ. Te ban̄

mɔ ɔ be baake wɔ nɛ, ɔ lɛɛ wɔ do nyi be gbɛɛnɛn tenɛɛ ɔ siaman. Te ban ɔ be lɛɛ wɔ do nyi be gbɛɛnɛn tenɛɛ ɔ siaman nɛ, ban te ɔ yela ba bese gyoorobia.

Kolo be tale tira daa lee Kristo man ya

³¹ Keɲa pou wɔle na, sena te dɛɛ yako bela? Nyi akpaa Wurubuarɛ senɛɛ de wɔle na, amɔte ne gyae la waa tale koro sen tia daa? ³² Nɔlo be kyaa ya. Nawolo nyi akpaa Wurubuarɛ te bɛɛse daa ɲon gbagba ɔ bu ya, mɔna ɔ sɛɛwɔ mo e fa nyi ɔ kaa yen lɛɛ da nyee na, won ɔɔ te ɔ ba mo abɔɔ ɲan pou ɔ be yako see nyi waa fa daa nɛ mɔ kpu daa ya? ³³ Akpaa mena te doo na, amɔte ne gyae la waa tale bu balan ban Wurubuarɛ ba lese wɔ besena ɔ balan nɛ fɔɔ, keɲ nyi ɲon lɛɛ na wɔ do nyi be gbɛɛnɛn tenɛɛ ɔ siaman? ³⁴ Amɔte ne gyae la waa tale bu wɔ fɔɔ? Kristo Yesu gba be gyae waa bu wɔ fɔɔ ya, nawolo nyi ɲon yena walaɲ ɲon ɔ ba yem fa daa. Na yen kaagen gba te ɔ yenawɔ fa daa ya, mɔna Wurubuarɛ gyusu e lee yen man te ɔ kyaa Wurubuarɛ dunolun ɔɔ ɔ na sola e fa daa.

³⁵ Won ne gyae la ke tale tira daa lee kegyae keɲ Kristo ne gyae daa nɛ man? Diyem kena yaa kayeyɛɛ yaa kekɔla yaa diyem kenaase yaa tanam yaa diyem yaa yakolon nombia yaa yen? Kolo be kyaa keɲ gyae ke tale tira daa na Kristo nsana ya. ³⁶ Wurubuarɛ nombia anmarasen see yakowɔ yenaɲ daale nyiaa,

“Lee nyan ɔɔ wee kamase na bɛɛ gyae daa baa ko.

Bɛɛ yɛɛ daa ɲgba namense

ban bεε wɔŋee wɔ be kaa ko nε.”

³⁷ Abɔɔ kenja pou man na dee yoo lee, lee Yesu Kristo ŋon ɔ ne gyae daa nε dɔɔ. ³⁸ Nawolo nyi, ma gyeŋ nideli nyi kolo na kolo be kyaa ken ke gyae ke tale tira daa lee kegyae ken Kristo ne gyae daa nε man ya. Yeŋ yaa nyeedon yaa Wurubuarε kpilala yaa felin̄kumεε yaa abɔɔ ŋan ŋe kyaa deban̄ kei yaa ŋan ŋe gyae ke kɔŋ wɔle wɔle nε yaa don̄ wɔle daale koran̄ be gyae ke tale tira daa lee Kristo kegyae ken man ya.

³⁹ Mena mɔ te don̄se ŋan pou ŋe kyaa adido adido, na ŋan pou ŋe doo tεεle ateta ateta yaa kpene kamase ken Wurubuarε be yeε tεεle kei dɔɔ nε, be gyae ke tale tira daa lee kegyae ken Wurubuarε be tεε de Gben̄gyoo Yesu Kristo dɔɔ gyae daa nε man ya.

9

Balan̄ ban̄ Wurubuarε ba lese

¹ Nombii na anokoare yaa mee kolosi fa ŋon nε. Ka te yeε dekara ya nawolo nyi me yeε Kristo kpilale e. Wurubuarε felin̄ ŋon ɔ doo me man nε ne di man̄ adanseε nyi me kon̄ɔ man nombii kei yeε anokoare. ² Dana man̄ waran̄ase te na wee man̄ nideli, lee me tebia Gyudatena ban̄ daa na wɔ yeε fatabo dokolon̄ te bɔɔ bεε nyi bɔɔ lεε Kristo di ya nε dɔɔ. ³ Nyi ke yeε kpene ken ke gyae ke de nyi Wurubuarε waa falaa man̄ na daa na Kristo nsana ke tira, na me tebia Iseraetena kenyin̄ nyin̄ nyeedon̄ na nafa me gyae. ⁴ Iseraetena yeŋa balan̄ ban̄ Wurubuarε ba lese wɔ te ɔ ba mo wɔ yeε ɔ

bia. Wurubuarɛ lese ɔ gyoorobiiri wola wɔ te ɔ yakowɔ see nyi waa hiraa wɔ. Ɔ moo ɔ mmaraase ɲan fa wɔ, te ɔ wola wɔ gbɛɛ kpaakpaate keɲ baa mo som e. Keɲa wɔle na Wurubuarɛ besewɔ yako see nyi, waa mo abɔɔ kpaakpaa burum ɲaale mɔ kpu wɔ. ⁵ Iseraetena kɛwɔ man te Wurubuarɛ balan tuturu ban bɔɔ kyaa kaalan nɛ leewɔ. Kalola man na, Yesu Kristo mɔ lee Iseraetena duulun man te ɲon yɛna kpene kamase nyee. Wurubuarɛ te kaboena nyi baa lese ɔ yele kekpaakekpaa Amen.

⁶ Kei bɛɛ wolo nyi abɔɔ ɲan Wurubuarɛ be yako see nyi waa yɛɛ fa Iseraetena nɛ, ɔ te yɛɛ kina ya. Nawolo nyi na balan ban pou bɔɔ lee Iserae nɛ yɛna Wurubuarɛ balan gbagba ya. ⁷ Mena mɔ te na balan ban pou bɔɔ lee Aberaham duulun man nɛ yɛna Aberaham bia gbagba Wurubuarɛ siaman ya. Nawolo nyi Wurubuarɛ yako Aberaham nyiaa, “Asiki man te n duulun man balan gbagba ban baa lee.” ⁸ Kei nawolo baa nyiaa, na bia ban pou Aberaham ba lolo nɛ yɛna Wurubuarɛ bia gbagba ya. Mɔna ban Wurubuarɛ be yako see pɛte Aberaham ba lola wɔ nɛ, ban yɛna Aberaham duulun man balan gbagba. ⁹ Nawolo nyi nombia ɲan Wurubuarɛ be yako see fa Aberaham yɛna nyiaa, “Njaale kala deban kei me kaa bese kɔɲ na, n wɛɛle Saara ta lola bu baale.”

¹⁰ Na nombii kei kaagen ya. Mɔna Rebeka lola bia baala bala, te be popou be kya yɛna de naana Asiki. ¹¹⁻¹² Pɛte Rebeka ka lola bia kɛwɔ na be kaa bee gyeɲ kolo kpaakpaa na kolo kum nɛ, na Wurubuarɛ wulaa yako ba wose man nombia see

nyiaa, “Kegyia ñon waa kaa som kemaasa ñon.” Kpene keñ dɔɔ Wurubuare be yee mena yena nyi, ɔ ne gyae balan ka gyen nyi te yee nyi ñolo tom keñ ɔ ne yee ne dɔɔ te ñon Wurubuare na lese ɔtenate mo e yee ɔ wui ya. Mɔna Wurubuare na lese walan bo lee ñon gbagba kegyaebii man. ¹³ Mena ke te be yakowɔ Wurubuare nombia anmarasen see ñan man nyiaa, “Gyekɔpo te ma lesewɔ, te me tinaa Esawu yela.”

¹⁴ Neneɛ sena yaa dɛɛ yako lee nombia keña man? Kei nawolo baa nyi Wurubuare nombia be doo na ke gbɛɛ yee? Korakora, be doo mena ya. ¹⁵ Nawolo nyi Wurubuare wulaa yako Mosesi leenan gyanɔba gyanɔba keñ nyiaa,

“Balan ban mɛɛ gyae nyi maa wii be waranase na,

ban te maa wii be waranase.

Te balan ban mɛɛ gyae nyi maa nyin konɔɔ fa wɔ na,

ban te maa nyin konɔɔ fa.”

¹⁶ Mena dɔɔ nyi Wurubuare da lese ñolo na, te yee nyi ɔtenate kegyaebii yaa ɔ tom keñ ɔ ne yee ne dɔɔ ya, mɔna keñ Wurubuare gbagba be wii ɔtenate waranase dɔɔ te ɔ lese e. ¹⁷ Nawolo nyi Wurubuare yakowɔ ɔ nombia anmarasen see ñan man lee Igyipite gyoo Faaro wose man nyiaa, “Kpene keñ dɔɔ te mɔɔ see neñ gyoori yena nyi, mɛɛ gyae nyi maa ta n dɔɔ lese me don wola na tɛɛle kei dɔɔ balan pou kenyin nyii ma yele.”

¹⁸ Mena dɔɔ da te naa nyi akpaa Wurubuare ne gyae nyi waa wii balan waranase na ɔ ne wii be waranase, te akpaa ɔ ne gyae nyi balan ke yee konɔɔyɔn na ɔ ne yeli beɛ yee konɔɔyɔn.

19 Ɛ man ɲolo waa tale boose nyiaa, “Nyi akpaa mena te doo na, weera dɔɔ te Wurubuarɛ ne bu balan fɔɔ lee be nombiakumɛɛ keyɛɛ dɔɔ? Te amɔte ne gyae la waa tale kyɛɛkee Wurubuarɛ kegyaebii?” 20 Mɛɛ boose ɲon baa nyiaa, deniwalan yɛna amɔte keɲ waa tale ɲon na Wurubuarɛ ke wɔɲee nombia? Osun gyae ke tale boose walan ɲon ɔ be ma ke nɛ nyi, “Weera dɔɔ te n maa man nɛ?” 21 Kei be tale kɔɲ mena ya, nawolo nyi walan ɲon ɔ ne ma osunse nɛ waa tale mo tɛɛle degban dokolon ma osun kpaakpaate. Mena mɔ te waa tale mo tɛɛle degban dokolon kenan ma osun yakaate.

22 Mena ke te Wurubuarɛ mɔ doo. Nafɔ ɔ ne gyae nyi waa lese ɔ ban wola na balan kena nyi ɔ dana don. Mɔna ɔ ne nyin konɔɔ nideli fa ban ɔ ba gyeɲ ban be dɔɔ nɛ. Nafɔ kaboena nyi waa wɔɔɛ mena balan benan kekpaakekpaa. 23 Wurubuarɛ nyina konɔɔ fa daa ban ɔ ne gyae nyi waa nyin konɔɔ fa nɛ, nawolo nyi ɔ ne gyae nyi waa lese ɔ gyoorobiiri dinaa keɲ wola balan ban ɔ be wulaa lese wɔ see nyi baa kaa di gyoori kpu na e nɛ. 24 Mena balan benan yɛna daa ban ɔ be baake nɛ. Te na de popou mɔ yɛna Gyudatena ya, mɔna baale mɔ lee yɛnaase. 25 Wurubuarɛ yako mena nombia keɲa ɔ dekpenkpengyɔɔre Hosea tɔne man nyiaa,

“Balan ban nafɔ ba te yɛɛ me balanwɔ ya nɛ,
 maa baake wɔ nyi me balan.
 Te balan ban nafɔ mɔɔ ne gyae wɔ ya nɛ,
 baa kaa yɛɛ me balan ban mɛɛ gyae.”

26 Mena mɔ te,
 “Botɔɔ keɲ nafɔ bɛɛ yako wɔ nyi

ba te yεε me balanwɔ ya nε,
 botɔɔtena te baa kaa baake nyi
 Wurubuarε ηon ɔ kyaa kekpaakekpaa nε
 bia.”

27 Wurubuarε dekpɛŋkpɛngyɔɔre Yesaya mɔ
 gyɔɔ dekpɛŋkpɛŋ yako lee Iseraetena wose man
 nyiaa,

“Doo nyi Iseraetena boe ηgba epo nɔɔman anjasa
 nε,
 mɔna be man balan kyomii baale
 te Wurubuarε waa lεε ba nyee.

28 Nawolo nyi be gyae ke kyare ya,
 de Gbɛngyoo Wurubuarε waa di
 tεele kei dɔɔ balan pou nombia karatetee
 dokolonj.”

29 Wurubuarε dekpɛŋkpɛngyɔɔre Yesaya mɔ
 yako mena nombii kei kaalanj nyiaa,

“Nafɔ Wurubuarε donjε ηon
 denj te kaase de duulunj man balan kyomii
 baale see ya nε,
 nafɔ de popou denj munuwɔ
 ηgba mena keŋ Sodom na Gomora donɔɔse
 na ηe man balan pou be munu nε.”

30 Lee mena dɔɔ kpene keŋ mεε gyae maa yako
 yεna nyi balan banj ba te yεε Gyudatenawɔ ya nε,
 nafɔ ba te yase be sia nyi baa yela be gbεenenj
 ka tenee Wurubuarε siaman ya. Mɔna lee ba
 kelεedi dɔɔ te Wurubuarε lεε wɔ do yela be
 gbεenenj teneewɔ ɔ siaman. ³¹ Te Iseraetena dɔɔ
 banj yase be sia be silana Mosesi mmaraase ηan,
 na ηa ke yela be gbεenenj ka tenee Wurubuarε
 siaman. Mɔna be yεε kina keŋ be gbεenenj ta
 tenee Wurubuarε siaman ya. ³² Weera dɔɔ te

be yεεω kina? Nawolo nyi ba te keε ke nyi Wurubuarε kelεedi ne gyae la ke yela be gbεeneη ka teneε Wurubuarε siaman ya. Baη gyeη nyi be nombia ayεεsa ne gyae la ke yela be gbεeneη ka teneε Wurubuarε siaman. Lee kei dɔɔ ba te yεε ηgba balan baη bɔɔ gyoo na boe dinaa nε. ³³ Wurubuarε nombia aηmaraseη see yako boe kei nombia nyiaa,

“Kεε, me ta mo boe dinaa daale see Siyɔn donɔɔ man.

Balan baa gyoo na boe kei kpaηte,
na baa gyoo na ke yala.

Mɔna walaη ηon ɔ mo ɔ wose lɔ walaη ηon
boe kei seηε fa e nε dɔɔ na,
desεη be gyae ke di e ya.”

10

¹ Me tebia, kpene keη mεε gyae me konɔɔ man te mεε fane ke dɔɔ yena nyi, Wurubuarε waa lεε me tebia Iseraetena pou nyee. ² Maa tale di ba wose man adanseε nyi bεε yase be sia lee Wurubuarε nombia ηan dɔɔ nideli. Mɔna be sia keyase keη bεε kyaa na Wurubuarε gbεeneη ya. ³ Nawolo nyi bɔɔ gyeη gbεε keη Wurubuarε na mo yela balan gbεeneη na teneε ɔ siaman ya, te baη gbagba yase be sia be silana gbεeneη ηan baη gyeη nyi ηe gyae ke yela be gbεeneη ka teneε Wurubuarε siaman nε. Lee mena dɔɔ ba te yɔkɔse ba wose na baa sila Wurubuarε gbεε keη ne yeli balan gbεeneη na tenεε ɔ siaman nε ya. ⁴ Kristo yena mmaraase ηan pou nyee, te ɔ kekɔη dɔɔ mmaraase ηan kesila be dana tɔnɔɔ bela ya. Lee kei dɔɔ walaη kamase ηon ɔ lεε e

di na, ɔtenate gbɛɛneɲ gyae ka tenee Wurubuaɛ siaman.

⁵ De naana Mosesi ηmarasewɔ lee mena keɲ deniwalaɲ waa sila mmaraase ηan na ɔ gbɛɛneɲ ka tenee Wurubuaɛ siaman ne nyiaa, “Walaɲ kamase ηon ɔ ne di mmaraase ηan dɔɔ na ɔ gbɛɛneɲ ka tenee Wurubuaɛ siaman ne, akpaa ɔ kyaɲ ɔ wose di ηe dɔɔ nideli keɲ ɔ te yale ηe man dokoloɲ dɔɔ ya ne, kenan na waa nyin nyeedon.” ⁶ Mɔna walaɲ ηon ɔ lɛɛ Yesu di te lee ɔ keleɛdi dɔɔ ɔ gbɛɛneɲ da tenee Wurubuaɛ siaman ne, na ɔ na wolo baa nyi ta tekaa yɛɛ nyi ηolo ke bɔɔse nyi, “Amɔte ne gyae la waa gyeɲ gyu adido” na ɔ kaa mo Kristo kɔɲ ya. ⁷ Yaa ηolo mɔ ke bɔɔse nyi, “Amɔte ne gyae la waa tisi gyu tɛɛle ateta” na ɔ kaa gyuuusu Kristo lee woya man kɔɲ ya. ⁸ Mɔna Wurubuaɛ nombia ne yako lee balaɲ baɲ bɔɔ lɛɛ Yesu di, te lee ba keleɛdi dɔɔ Wurubuaɛ be lɛɛ wɔ do nyi be gbɛɛneɲ tenee ηon Wurubuaɛ siaman ne wose man nyiaa, “Wurubuaɛ nombia ηan benaa na ηon. Ne doo ε nɔɔse man, te ηe doo ε konɔɔse man mɔ.” Nombia ηenan yena keleɛdi nombia ηan dɛɛ yako ne.

⁹ Mena dɔɔ nyi akpaa n gyuuusu n nɔɔ yako balaɲ man nyi, “Yesu yena de Gbenggyoo” te n lɛɛ di n konɔɔ man nyi Wurubuaɛ gyuuusu e lee yeɲ man na, Wurubuaɛ waa lɛɛ n nyee. ¹⁰ Nawolo nyi walaɲ konɔɔ man te ɔ ne lɛɛ di te Wurubuaɛ ne lɛɛ ɔtenate do nyi ɔ gbɛɛneɲ teneɛ ηon Wurubuaɛ siaman. Walaɲ nɔɔ mɔ te ɔ na mo yako nyi Yesu yena ɔ Gbenggyoo te Wurubuaɛ ne lɛɛ ɔtenate nyee. ¹¹ Mena mɔ

te Wurubuare nombia aɲmarasen see ɲan ne yako nyi, “Walaɲ kamase ɲon ɔ lee Kristo di na, desen be gyae ke kyaɲ e korakora ya.” ¹² N yee Gyuda baale e o, n te yee Gyuda baale e ya o, de popou yee dokolon Wurubuare siaman. Nawolo nyi Kristo ɲonan yena de popou de Gbenjyoo. Walaɲ kamase ɲon ɔ wii baake e na, waa mo wa aboo kpaakpaa ɲan boele e. ¹³ Nawolo nyi be yakowo Wurubuare nombia aɲmarasen see ɲan man nyiaa, “Walaɲ kamase ɲon ɔ wii baake de Gbenjyoo Wurubuare na waa lee ɔ nyee.”

¹⁴ Te sena yaa balan baa tale wii baake de Gbenjyoo ɲon boo ne lee e di ya ne yeke na waa lee ba nyee? Yaa akpaa be te nyii ta ɔ wose man nombia ya na, sena te baa tale lee e di? Te akpaa ɲolo mo te kolosi ɔ wose man nombia fa wo ya na, sena te baa yee na baa nyii ɲa? ¹⁵ Te akpaa Wurubuare te kpila balan nyi baa gyuu ke yako ɔ wose man nombia ɲenan ya na, sena te baa yee na baa tale gyuu ke yako ɲa? Wurubuare nombia aɲmarasen see ɲan ne yako nyiaa, “Akpaa balan ne koɲ be kaa kolosi nyeedon nombia ɲan na, ba keta na mo nombia kpaakpaa bo koɲ.”

¹⁶ Mɔna na ban pou boo nyii nombia kpaakpaa ɲan ne lee na ɲa di ya. Nawolo nyi Wurubuare dekpɛɲkpɛɲgyooɔre Yesaya yakowo nyiaa, “De Gbenjyoo, amote lee na de nombia ɲan doo yako ne di?” ¹⁷ Mena doo lee Kristo nyeedon nombia ɲan keyako man te balan ne nyii ɲa. Mena mo te lee Kristo nombia ɲenan kenyii man te balan ne lee ɲa di.

¹⁸ “Mɔna e yela maa boose ɲon nyiaa, mena balan kewo te nyii Kristo nombia ɲan baa yee?”

Kenyii dɔɔ be te nyii, nawolo nyi Wurubuarɛ nombia anmaraseŋ see ŋan ne yako nyiaa,
 “Nombia ŋan te kili gyu tɛele kei dɔɔ pou.
 Te deniwalaŋ kamase mo te nyii nombia ŋenaŋ.”

¹⁹ Ɛ yela maa boɔse ŋon bela nyiaa, mena dɔɔ ɛ ne yako baa nyi Iseraetena baŋ boɔ nyii nombia keŋa ne, be te nyii ŋe man yee? Kenyii dɔɔ be nyiiwo. Mosesi yena walaŋ gyaŋgbate ŋon ɔ be tira mena nombia keŋa noɔ nyiaa, Wurubuarɛ kpa,

“Maa mo balan baŋ ba te yeɛ Gyudatenawo ya
 nɛ
 do ɛmɛɛ Gyudatena sibiiyam.

Maa mo balan baŋ boɔ gyen daale lee ma wose
 man ya nɛ
 do ŋon baŋ.”

²⁰ Wurubuarɛ dekpenkpengyoore Yesaya mo gyoo ɔ konoo yako nyiaa, Wurubuarɛ kpa,

“Balan baŋ ba te yase be sia keo maŋ ya nɛ,
 baŋ naa na maŋ.

Te balan baŋ mo boɔ ne boɔse me dɔɔ ya nɛ,
 baŋ te maa lese ma wose wola.”

²¹ Moɔna Iseraetena baŋ dɔɔ Yesaya yakowo nyi Wurubuarɛ kpa,

“Wee na wee na mɛɛ keɛ gbɛɛ nyi
 baa kaa lee maŋ di na maa lee ba nyee,
 moɔna ba te yeɛ denjele doŋ koro seŋ tia
 maŋ.”

11

Wurubuarɛ te beɛ Iseraetena kekpaakekpa ya

¹ Nyi akpaa nne te nombia keŋa doo na, ɛ yela maa boɔse ŋon bela nyiaa, “Wurubuarɛ beɛ ŋon

gbagba ɔ balan ban baa yaa?” Korakora, ɔ te bɛɛ wɔ ya. Nawolo nyi man Pɔɔl gbagba yɛɛ Iserae baale e. Ma lee Aberaham duulun man, te ma lee Bɛngyamɛn dekanalan man. ² Te yɛɛ nyi Wurubuare bɛɛ ɔ balan ban ɔ wulaa ɔ gyeɲ wɔ, te ɔ be wulaa lese wɔ see lee tɛɛle kei kewalan nɛ bo ya. Ɛ tɔɔse mena keɲ Wurubuare nombia anmarasen see ɲan be yako lee Wurubuare dekenkenkyɔɔre Elia wose man. ³ Elia moo Iseraetena nombiakumɛɛ kaa see Wurubuare siaman te ɔ yako e nyiaa, “Me Gbengyoo, Iseraetena ta koe nya akpenkenkyɔɔra ban pou te be yeɛɛ n kedeesa boya ɲan pou. Man maagen kooɲ kaa la, te bɛɛ keo man gba koran baa ko.” ⁴ Kenɛte Wurubuare tiranɔɔ fa Elia nyiaa, “Koa, na nyan nyaagen kaa la ya. Nawolo nyi me ta lese balan kakponse nyetooro (7,000) see fa ma wose, keɲ be te buɲa ta som bane ɲon bɛɛ baake nyi Baal nɛ korakora ya.”

⁵ Mena mɔ te gyeɲ wee kei nɛ, Wurubuare te tɛɛ ɔ bɛɛɛ keɲ dɔɔ lese balan akalansɛɛ baale see fa ɔ wose. ⁶ Akpaa Wurubuare tɛɛ ɔ bɛɛɛ keɲ dɔɔ lese balan na, kenan na te yɛɛ nyi ɔ tɛɛ ba tom keɲ bɔɔ yɛɛ nɛ dɔɔ lese wɔ ya. Nyi ɲon tɛɛ ba tom keɲ bɔɔ yɛɛ nɛ dɔɔ lese wɔ nɛ, kenan na ɔ bɛɛɛ keɲ ta tekaa yɛɛ bɛɛɛ gbagba ya.

⁷ Nɛnɛɛ sena yaa dɛɛ yako bela? Kpene keɲ Iseraetena be yase be sia keo nɛ, be te nyiɲ ke ya. Mɔna balan akalansɛɛ ban Wurubuare ba lese wɔ see nɛ, ban nyiɲa na ke. Balan akan ban dɔɔ, ban yɛɛ deɲele doɲ bo. ⁸ Wurubuare nombia anmarasen see yako mena nombii kei nyiaa, “Wurubuare te yeli ba nyeeya ta yem,

mena dɔɔ bɔɔ ne nyii nombia ŋan man ya.
 Te kaa lii na gyɛŋ wee kei nɛ,
 be dana sia mɔna bɔɔ ne naa ya.
 Be dana deŋela,
 mɔna bɔɔ ne nyii Wurubuarɛ nombia ŋan
 man ya.”

⁹ Gyoo Defidi mɔ sola Wurubuarɛ nyiaa,
 “Wurubuarɛ yela be dedii ka bese ba deyalae.
 Yela baa naa diyem tɔ ba dukum kom.

¹⁰ Yela be sia ke yeɛɛ na baa ta kpaŋte,
 na baa kyaa kaale man debaŋ kamase.”

¹¹ Ɛ yela maa bɔɔse ŋon bela nyiaa, ke yeɛ
 ampaŋ nyi Iseraetena baŋ kpaŋtewɔ yala keŋ be
 ta bese tale koro yee? Koa, na mena ya. Mɔna
 keɛɛdi keŋ ba te lɛɛ Wurubuarɛ di ya nɛ, keŋ
 toro na gbɛɛ fa balan baŋ ba te yeɛ Iseraetenawɔ
 ya nɛ, na Wurubuarɛ ke lɛɛ ba nyee na ke nyiŋ
 do Iseraetena benaŋ sibiiyam. ¹² Nombiakumɛɛ
 ŋan Iseraetena be yeɛ nɛ, keŋ torona gbɛɛ fa
 balan baŋ ba te yeɛ Iseraetenawɔ ya nɛ te
 Wurubuarɛ hiraa wɔ. Iseraetena benaŋ keyala
 be Wurubuarɛ ɔsom man nɛ, ka moɔ tɔnɔɔ
 burum kona balan baŋ ba te yeɛ Iseraetenawɔ
 ya nɛ. Mena dɔɔ akpaa Iseraetena baŋ de kaa
 nyiŋ Wurubuarɛ nyeekeɛɛ na, kenaŋ na tɔnɔɔ
 keŋ balan baŋ ba te yeɛ Iseraetenawɔ ya nɛ baa
 nyiŋ na, ka te yeɛ nsendee ya.

¹³ Nenɛɛ emɛɛ baŋ ɛ te yeɛ Gyudatenawɔ ya nɛ
 ɛ tei nombii kei. Me yeɛ Kristo kpilale e te ŋon
 kpila na maŋ ɛ gyaŋ nyi me kaa kolosi ɔ nombia
 ŋan fa ŋon. Mena dɔɔ mɔɔ na mo ma tom kei
 do nsendee ya. ¹⁴ Nawolo nyi me loo gyakaa nyi
 me kyɔ ŋon na, gyae ka do me tebia Gyudatena

ban sibiyyam na ke yela Wurubuarε ke lεε ba nyee. ¹⁵ Deban ken Wurubuarε ba besena ɔ wole tee Iseraetena nε, ke yela balan ban ba te yεε Iseraetenawɔ ya nε kaa bese Wurubuarε ɔ gyooona. Nyi akpaa mena te doo nε, kenan na deban ken Wurubuarε waa kaa lεε Iseraetena ban do na, gyaε ke yεε balan ban ba te yεε Iseraetenawɔ ya nε gyon ηgba be fonae lee yen man nε. ¹⁶ Akpaa n dana kolo te n lese ke man ηaale deesi fa Wurubuarε na, kenan na nawolo baa nyi kpene kenan pou yεε Wurubuarε wui. Mena mɔ te akpaa dan lila yεε Wurubuarε wui na, kenan na nawolo baa nyi dan kenan pou yεε ɔ wui.

¹⁷ Gyudatena yεε ηgba oliifi dan ken Wurubuarε gbagba be duu nε. Te balan ban ba te yεε Gyudatenawɔ ya nε, ban yεε yaa ηgba ηale man oliifi dan nε. Mena dɔɔ yεε yaa ηgba Wurubuarε te kara oliifi dan ken ɔ be duu nε tombia ηaale leki, te ɔ ke kara ηale man oliifi dan ken tombia ka towaa na ke nε. Kei nawolo baa nyi εmεε ban ε te yεε Gyudatenawɔ ya nε, εmεε mɔ ε ke nyin don nawolo nyi ε ke nyin lon lee oliifi dan ken Wurubuarε gbagba be duu nε man. ¹⁸ Mena dɔɔ ε na gyɔ ε konɔɔ nyi ε kela tombia ηan bɔɔ kare leki te bɔɔ mo ηon towaa nε ya. Nawolo nyi na dan tombia danaana ke ka seηεε ya, mɔna ke lila danaana ke ka seηεε.

¹⁹ Mberem na ε ke yako nyi, “Be keretii tombia ηan bo leki na daa ban da te yεε Gyudatenawɔ ya nε, ke nyin gbεε kaa towaa botɔɔ ne dee nyin nyeedon” ²⁰ Kei yεε ampan. Ken ba te lεε di dɔɔ ya te Wurubuarε keretii wɔ leki, te ken εmεε be

kaa lɛɛ di dɔɔ te ɛ kaa seŋawɔ be nawɔɔ man. Mena dɔɔ ɛ na wola ɛ wose ya, mɔna ɛ kɛɛ ɛ wose dɔɔ nideli. ²¹ Nawolo nyi Iseraetena ban be yɛɛ tombia gbagbawɔ koran nɛ, be yɛɛ dukum na Wurubuare te tina wɔ yela ya, mɔna ɔ wɔŋa ba denjele. Mena dɔɔ akpaa emɛɛ mɔ ɛ yɛɛ dukum na, ɔ be gyae waa tina ŋon yela ya.

²² N kɛɛ nombii kei na, dɛɛ tale naa nyi Wurubuare dana wɔɛ nideli te ɔ nombia mɔ dana doŋ nideli. ɔ nombia dana doŋ fa ban bɔɔ ne yɛɛ ɔ kegyaebii ya nɛ, mɔna emɛɛ balan ban ɛ yɛɛ kakyerŋ te ɛ doŋ ɔ gbɛɛnerŋ man keŋ ɛ te tina yela ya na, waa lese ɔ wɔɛ wola ŋon. Na mena ya na waa keretii emɛɛ mɔ leki. ²³ Te akpaa Iseraetena ban bɔɔ tina ba kelɛɛdi yela nɛ da bese koŋ kaa lɛɛ Wurubuare di na, kenan na waa besena wɔ kaa see be dasenjae bene keŋ man. Nawolo nyi Wurubuare waa tale mo wɔ kaa towaa na oliifi dan keŋ bela. ²⁴ Emɛɛ ban ɛ te yɛɛ Iseraetenawɔ ya nɛ, ɛ yɛɛ ŋgba ŋale man oliifi dan tombia ŋan bɔɔ kare mo kaa towaa na oliifi dan gbagba keŋ nɛ. N kɛɛ na nafa bɔɔ ne kara dan daale tombii kaa towaa na daale ya. Mɔna Iseraetena ban dɔɔ, ban yɛna oliifi dan gbagba keŋ bɔɔ kara ke tombia leki nɛ. Mena dɔɔ be gyae ke yɛɛ Wurubuare doŋ nyi waa bese mo tombia ŋenan kaa towaa na ke naa keŋ ya.

Wurubuare waa lɛɛ Iseraetena pou nyee

²⁵ Me tebia, nombii daale weesɛɛ keŋ mɛɛ gyae ɛ ke nyii ke man. Akpaa ɛ nyii ke man na, be gyae ke yela ɛ ke yɛɛ ya agyuen nyi ɛ gyen nombia gbaa ya. Nombii kenan yɛna nyi Iseraetena dana

denjele don, mona te yee nyi baa yee denjele don kenan kekpaakekpaa ya. Baa yee denjele don kenan bo kelii deban ken Wurubuare waa kaa lee balan ban ba te yee Iseraetenawo ya ne yaanoole ken o ne gyae ne nyee pe. ²⁶ Dekon mena na Wurubuare waa lee Iseraetena pou nyee ngba mena ken Wurubuare nombia anmarasen see ne yako ne nyiaa,

“Siyon donoo man te nyeeleere non waa lee kon, na o kaa lese nombia nkarankaran pou lee Iseraetena man.

²⁷ Akpaa nyi ma lese nombiakumee pou lee be doo tan na,
ken ne gyae la ka wola nyi
nookebakesee ken doo daa na wo nsana ne te kon mena.”

²⁸ Ken Iseraetena te lee nyeedon nombia nan di doo ya, te be kaa bese balan ban bee kola Wurubuare. Mona kei kaa yee tonoo fa emee ban e te yee Iseraetenawo ya ne. Te ken be yee balan ban Wurubuare be wulaa lese wo see doo, mena doo o ne gyae be nombia lee be naanao doo. ²⁹ Nawolo nyi akpaa Wurubuare da lese nolo te o mo kolo boele e na, o bee kyeekee wa agyuen bela ya.

³⁰ Deban daale kaa lanawo na emee ban e te yee Iseraetenawo ya ne e yee denjele don Wurubuare doo, mona nenee doo lee Iseraetena denjele don doo Wurubuare te kaa wii e waranase. ³¹ Mena ke te nenee ban mo dana denjele don, na ke yela Wurubuare ke wii be waranase ngba mena ken o be wii e waranase ne. ³² Nawolo nyi Wurubuare te yeli balan pou

te yεε denjele don, na waa nyin wii be popou waranase.

³³ Wurubuarε wεe ken ɔ dana nε,
be dana ke maa ya.

ɔ siakekara na ɔ nombia kagyen dokoso be kyaa ya.

Amote ne gyae la waa tale nyii Wurubuarε aboo
nan ɔ ne yεε,
na mena ken ɔ ne yεε na nε man?

³⁴ Amote gyenja na de Gbenjyoo Wurubuarε
nyeeman nombia,
te amote ne gyae la waa tale kolosi fa e?

³⁵ Amote faa na Wurubuarε kolo see,
ken kaboena nyi non mo waa to ɔtenate
kom?

³⁶ Nawolo nyi kpene kamase yεε ɔ wui.

Lee ɔ don man doo te kpene kamase kyaa,
te ne popou mo kyae fa e.

Nɔn kaboela nyi dεε lese ɔ yele kekpaakekpa.
Amen.

12

Mena ken kaboena nyi Kristotena baa kyaa

¹ Lee mena doo me tebia, ken Wurubuarε be wii de waranase doo mεε waase non bo nyiaa, ε mo ε wose pou fa e nɔgba kedeesa kolo nε lee ε kekyaabii man. Na ε ke kyaa fa e nɔgba balan ban ayimεε be doo ba wose man ya, te be nombia na gyoo ɔ sia nε. Nawolo nyi kei yena osom kpaakpaate ken ke kaboena. ² ε na tekaa mo ε wose do teele kei doo balan aboo ayεesa man bela ya. Mona ε yela Wurubuarε ke kyεεkee ε konoo man nombia na ε dinoo pou, na ε ka bese balan

wɔlɛɛ ɛ kekyaabii man. Kei gyae ke yela ɛ ka gyeŋ kpene keŋ Wurubuaɛ ne gyae, te ke dei te keɛ gyoo ɔ sia nɛ nideli nɛ.

³ Lee Wurubuaɛ bɛɛɛ keŋ ɔ ba mo boele maŋ te ɔ be fa maŋ tom kei nyi maa yeɛ nɛ dɔɔ, mɛɛ sola ɛ man walaŋ kamase nyi ɔ na keɛ ɔ wose nyi ŋolo be kyaa ɔ wɔle ya. Mɔna ɛ man walaŋ kamase waa yɔkɔse ɔ wose na waa gyoo ɔ wose man keɛ nyi, mena keŋ ɔ ne keɛ ɔ wose na bɛɛɛ keŋ Wurubuaɛ ba mo boele e lee ɔ kelɛɛdi dɔɔ nɛ doo na ke gbɛɛ.

⁴ Nawolo nyi de man walaŋ kamase yeɛ deni-walaŋ na ɔ nyee e te ɔ dana yenaase kpookpoo, mɔna yenaŋ kamase dana ka tom keŋ keɛ yeɛ.

⁵ Mena ke mɔ te daa Kristotena mɔ boe, mɔna lee Kristo kelɛɛdi dɔɔ de ta bese walaŋ dokolonj. De yeɛ kpookpoo, mɔna Kristo dɔɔ da towaa na dɔŋa ŋgba walaŋ dokolonj nɛ.

⁶ Wurubuaɛ abɔɔ anefaŋ ŋan ɔ ba mo boele daa nɛ yeɛ kpookpoo, mena dɔɔ kaboena nyi dɛɛ mo ŋa yeɛ tom ŋgba mena keŋ ɔ ba mo ŋa boele daa nɛ. Nyi ŋolo wui kpene keŋ Wurubuaɛ ba mo fa e yena nyi Wurubuaɛ waa ta ɔ dɔɔ kolosi na, kaboena nyi waa yeɛ ke ŋgba mena keŋ ɔ kelɛɛdi doo nɛ. ⁷ Akpaa ŋolo wui yena balan kasom na waa yeɛ kakyen som. Te akpaa ŋolo mɔ wui yena Wurubuaɛ nombia ŋan kawola na, kaboena nyi waa yeɛ kakyen wola. ⁸ Akpaa ŋolo wui yena balan kakyen kado na, waa do balan kakyen. Te akpaa ŋolo mɔ wui yena wɔe keyɛɛ na, kaboena nyi waa lese ɔ tooman yeɛ wɔe. Akpaa ŋolo wui yena nyi waa yeɛ siamante ɔ tebia man na, waa lese ɔ konɔɔ man yeɛ ke

nideli. Akpaa ɲolo wui yena balan waranjase kewii na, waa yee ke gyon man ken ɔ na toron ya.

Ɛ gyae dɔɲa

⁹ Ɛ gyae dɔɲa lee Ɛ konɔɔse man. Ɛ kola abɔɔ ɲan pou ɲe yee abɔɔ kumee ɲa ne, na Ɛ ke kyan abɔɔ kpaakpaa ɲan man kenken. ¹⁰ Ɛ yase Ɛ sia gyae Ɛ tebia Kristotena nideli ɲgba naalobia ne, na Ɛ ka mo obuɔ fa dɔɲa nideli. Ɛ na kee nyi emee kela na ɲolo ya. ¹¹ Ɛ na yeli kegyae ken doo Ɛ man fa Wurubuare nombia ɲan ne nɔɔ ke yɔkɔse ya. Ɛ yela Wurubuare felin ɲon ka do ɲon don, na Ɛ ka som de Gbenjyoo Wurubuare nideli. ¹² Ɛ yela Ɛ lookegyakaa ken Ɛ dana ne ke yela Ɛ ke di gyon, na Ɛ ke nyin konɔɔ lee Ɛ kayeyee man, na Ɛ ke fane deban kamaɛ. ¹³ Ɛ kyɔ Ɛ tebia Kristotena ban be yee ayematenawɔ ne, na Ɛ ke lee ɲɔla mɔ nideli.

¹⁴ Ɛ sola wosefereɲ fa balan ban bee naase ɲon diyem ne. Ɛ sola Wurubuare wosefereɲ fa wɔ. Ɛ na falaa wɔ ya. ¹⁵ Kolo de kɔɲ ɲolo dɔɔ te ɔ ne di gyon na, Ɛ kpu na e di gyon. Mena mɔ te akpaa kolo de kɔɲ ɲolo dɔɔ te ɔ ne di walaɲsa na, Ɛ kpu na Ɛ na Ɛ ke di walaɲsa. ¹⁶ Ɛ kyaa na dɔɲa nideli. Ɛ na gyina Ɛ wose adido ya, mɔna Ɛ mo Ɛ wose do na balan ban bɔɔ doo daale man ya ne. Ɛ na kee Ɛ wose nyi Ɛ dei kela wɔ ya.

¹⁷ Nyi akpaa ɲolo de yee ɲon nombiikum na, Ɛ na mo dukum tɔ e kom ya. Ɛ yee kakyeɲ na Ɛ ke yee kpene ken balan pou ne kee ke nyi ke dei ne. ¹⁸ Gbee kamase man na, Ɛ yee kakyeɲ na Ɛ ke kyaa na walaɲ kamase wosefereɲ man. ¹⁹ Me

tebia, ε na mo nombiakumεε tɔ dɔŋa kom ya. Ε mo kpene kamase fa Wurubuarε. Nawolo nyi Wurubuarε nombia aŋmaraseŋ see ŋan ne yako nyiaa, “Wurubuarε kpa, maŋ ε Gbeŋgyoo ne gyae la maa tɔ balan kom lee be nombiakumεε ŋan bɔɔ yεε ne dɔɔ.” ²⁰ Lee mena dɔɔ, “Akpa a tanam na ko walaŋ ŋon ɔ ne kola neŋ na, fa e weenεε waa di. Akpa lonboaneŋ na ko e na, fa e lon waa nyɔɔ.

N yεε mena na, deseŋ gyae ke kyaŋ e nideli.”

²¹ Na yeli nombiakumεε ke di n dɔɔ ya, mɔna mo nombia kpaakpa keyεε di nombiakumεε dɔɔ.

13

Ε yɔkɔse ε wose fa kegyiise

¹ Kaboena nyi walaŋ kamase waa yɔkɔse ɔ wose fa tεεle kei dɔɔ kegyiise baŋ bee di de dɔɔ ne, nawolo nyi kegyia ŋolo be kyaa keŋ na Wurubuarε see na e ya. Kegyiise baŋ be kyaa ne pou, Wurubuarε see na wɔ. ² Mena dɔɔ akpa a ŋolo da koro seŋ tia kegyiise benaŋ na, ɔ ta seŋ tia Wurubuarε baa. Te walaŋ ŋon waa yεε mena na, Wurubuarε waa wɔŋ ɔ deŋele. ³ Balan baŋ bεε yεε nombia kpaakpa ne, bɔɔ ne yee kegyiise ya. Nombiakumεεyεεra ne yee na kegyiise benaŋ. Akpa a n bεε gyae nyi n ke yee tεεle kei dɔɔ kegyiise ya na, kenaŋ na yεε kpene keŋ dei na baa nyiŋ keλεε neŋ. ⁴ Nawolo nyi kegyia ŋon bɔɔ lese e see kolo nɔɔman ne, ɔ yεε Wurubuarε tobaale e keŋ ɔ ne yεε ɔ tom lee nyan gbagba n deeli dɔɔ. Mɔna akpa a n yεε

kolo kum na yela gyakolon ke kyan nen, nawolo nyi ɔ don ken ɔ dana ne te yee yakaa ya. ɔ yee Wurubuaɛ tobaale e non Wurubuaɛ ne tee ɔ doo won nombiakumɛyɛɛra denɛle. ⁵ Mena doo kaboena nyi walaɲ kamase waa yɔkɔse ɔ wose fa kegyiise baɲ. Te yee ken nyi ɔ ne yee nyi ken baa won ɔ denɛle kaagen doo ya, mona ken ɔ gyen lee ɔ konoo man nyi kaboena nyi waa yee mena doo.

⁶ Mena mo doo te kaboena nyi yaa to lempoo ne. Nawolo nyi kegyiise baɲ yee Wurubuaɛ tewulɛwo te beɛ mo ba debaɲ pou yee tom. ⁷ E to walaɲ kamase kom ken e dana e ne. Akpaa ke yee lempoo ke na to ke, te akpaa ke yee toto ke na to ke. Akpaa ke yee obuo ke na bu wo, te akpaa ke yee yele kalese ke na lese ba yele.

⁸ E na yeli kom kamase ke doo emɛɛ na ɲolo nsana ya. Kom ken kaboena nyi ke deɛ doo ya nsana yena balaɲ kegyae ken kaboena nyi yaa gyae doɲa ne. Nawolo nyi akpaa ɲolo ne gyae ɔ doo na, ɔ te yee kpene ken mmaraa ken ne gyae ne kelii oto. ⁹ Nne te Mosesi mmaraase ɲan ɲaale ne yako nyiaa, “Na lee n weele yaa n baale wole ya, na ko walaɲ ya, na ɲmeɛle ya, na yeli n sia keyee n doo kolo ya.” Keɲa na mmaraase akaɲ ɲan pou nyee yena mmaraa ken ne yako nyiaa, “Gyae n doo ɲgba nyan gbagba n wose ne.” ¹⁰ Nyi akpaa ɲolo ne gyae ɔ doo ne, ɔ be gyae waa yee e nombiikum ya. Mena doo nyi n gyae n doo na, n dii mmaraase ɲan pou doo baa kelii oto. Nawolo nyi mmaraase ɲan pou nyee yena kegyae.

¹¹ Keŋa pou wole ne, e kee deban keŋ man de kyaa ne na e kena nyi te lii deban keŋ dee fon lee da dosoroŋ man. Nawolo nyi nenee da nyeekelεweeya ŋan ta benaa kela deban keŋ dɔɔ tanɔbeε lee Kristo di ne. ¹² Teka kyomii na nelim te lam, na tee kena mo te lii. Mena dɔɔ e yela dee tina ditiŋtee man abɔɔ keyee yela, na dee mo keŋmaŋee kegba keŋ dee mo yoo na ditiŋtee abɔɔ ne do. ¹³ E yela da kekyaabii man ke yee ŋgba balan ban be kyaa keŋmaŋee man ne. E na yeli dee woleε deban gyu ke kyaa noodedii man di de noɔ na dee deese ya. E na yeli dee yee kafon nombia na nombia nkaranƙaran ya. E na gyae kale ya, te e na yee sibiikum mo ya. ¹⁴ Mɔna e yela de Gbenɔyoo Yesu Kristo kedi e nyee, na ba tekaa yela e ka gyuen nombiakumee ŋan e dinɔɔ kum keŋ ne yeli e ne yee ne ya.

14

E na bu doŋa foɔ ya

¹ E lee walaŋ ŋon ɔ be dana don ɔ Kristo kelɛedi man ya ne do e man. Mɔna e na yeli e konɔɔ man nombia ŋan dɔɔ walaŋ kamase seŋee ne, ka mo kewoŋee koŋ ya nsana ya. ² Nɔlo kyaa na lee ɔ Kristo kelɛedi dɔɔ ɔ ne lee di nyi waa tale di kpene kamase. Nɔlo mo kelɛedi be dana don ya mena dɔɔ ŋon ne di faaren weeneε kaagen bo. ³ Gbeε be doo nyi walaŋ ŋon ɔ ne di kpene kamase ne, waa kee ɔ wose nyi ɔ dei kela walaŋ ŋon ɔ ne di faaren weeneε ne ya. Mena mo te walaŋ ŋon ɔ ne di faaren weeneε ne, na bu walaŋ ŋon ɔ ne di kpene kamase ne foɔ ya. Nawolo

nyi Wurubuare ne lee be popou do. ⁴ Nyan yena amote ken n ke tale bu nolo tobaale yaa wa alebu fɔɔ? Walaŋ nonaŋ ɔ gbengyoo waagen ne gyae la waa tale naa nyi ɔ senɛɛ nideli yaa ɔ ba senɛɛ nideli ya. Te waa tale sen nideli nawolo nyi de Gbengyoo Wurubuare dana don ken waa tale yela waa sen nideli.

⁵ Nolo waa tale yako nyi wee daale kela weeya akanŋ nan, te nolo mo gyan na weeya nan pou yɛɛ kyɛkyɛɛ. Nombia kenja man na, kaboena nyi walaŋ kamase waa lee ɔ wui ken doo ɔ senɛɛ ne do nideli. ⁶ Nyi akpaa nolo da lese wee daale see nyi ken kela na weeya akanŋ nan na, ɔ ne yɛɛ mena bo na waa mo lese Wurubuare yele. Te akpaa nolo mo ne di kpene kamase na, ɔ ne di ke bo na waa mo lese Wurubuare yele. Nawolo nyi ɔ ne fane fa Wurubuare karan lee weenɛ nenan doo pete ɔ ne dii. Walaŋ non mo ɔ ne di faaren kaagen bo ne, non mo ne di na bo na waa mo lese Wurubuare yele. Nawolo nyi non mo ne fane fa Wurubuare karan pete ɔ ne dii.

⁷ Da ke kyaa kei, yen man o nyeedon man o, nolo be kyaa fa ɔ wose ya. ⁸ Nyi akpaa de kyaa na, de kyae fa de Gbengyoo Yesu Kristo. Mena mo te akpaa da yem na, da yena fa de Gbengyoo Yesu Kristo. Mena doo nyi de kyae na de sia o, da yena o, de yɛɛ de Gbengyoo Yesu Kristo wui.

⁹ Kei doo te Kristo yenawo te ɔ fonawo lee yen man. Na ke yela waa nyin bese balan ban be kyaa na be sia, na ban bo yekee ne pou Gbengyoo. ¹⁰ Mena doo tekaboena nyi nolo waa bu ɔ doo fɔɔ yaa waa keɛ ɔ wose nyi ɔ dei kela ɔ doo ya. Nawolo nyi de popou de kaa

seŋ Wurubuare siaman na waa di de nombia.

¹¹ Nawolo nyi Wurubuare nombia anmarasen
see ŋan ne yako nyiaa,

“De Gbengyoo kpa,

‘Maŋ nyiŋa me kyaa ne,

walaŋ kamase waa kaa buŋ me siaman

na waa toro yako nyi maŋ yena Wurubuare.’

”

¹² Lee mena doo de man walaŋ kamase waa kaa
tolɛɛ ɔ noowoya fa Wurubuare.

¹³ Mena doo e yela dee tina doŋa foɔ kebu yela.
Mona kaboena bo nyi deɛ keɛ nyi doo yee kolo
na ke yela ŋolo ke yee dukum ya. ¹⁴ Me ka bese
Kristo baale kei doo ne, ma te naa nyi weeneɛ
kamase be kyaa keŋ ke yee kolo kum ke ya. Mona
akpaa Kristo baale ŋolo de lee weeneɛ ŋaale do
nyi ke yee kolo anekolaŋ ke na, na ɔtenate gyan
te ke yee kolo anekolaŋ.

¹⁵ Nyi akpaa n weeneɛ ŋaale kedi de yeli n doo
ŋolo wose te feɛ e ya ne, kenan na n nombia
ayɛɛsa beɛ wola balan kegyae ya. Na yeli n
weeneɛ ŋaale kedi ke yela n doo ŋolo ke yala
ɔ kelɛɛdi man ya. Nawolo nyi ŋon mo doo te
Kristo yeŋawɔ. ¹⁶ Mena doo na yeli kpene keŋ
nyan ne keɛ ke nyi ke dei ne, ka bese kolo kum
balan siaman ya.

¹⁷ Nawolo nyi Wurubuare gyoori keŋ ne, ka te
yee kedi na kenyoo nombia ŋaagen ya. Mona
ke yee keŋ nyi walaŋ waa yee kpene keŋ tenɛɛ
Wurubuare siaman, na waa yee kpene keŋ gyae
ka mo wosefeɛren keŋ ŋon na ɔ doo nsana, na
dee di gyon keŋ Wurubuare felin ŋon ne fa daa
ne. ¹⁸ Walaŋ kamase ŋon ɔ som Kristo lee mena

gbɛɛ kei man nɛ, ɔ nombia na gyoo Wurubuare sia. Mena walaŋ ŋonaŋ mo te balan na lese ɔ yele.

¹⁹ Mena doo deban kamase na e yela dɛɛ mo de loo gyakaa aboo ŋan gyae ka mo wosefɛeren kɔŋ, te ŋɛɛ do daa don da kelɛɛdi man nɛ doo. ²⁰ Na yeli weenɛɛ ŋan nyan ke di nɛ, ke wɔlɛɛ Wurubuare tom ya. Gbɛɛ doo nyi dɛɛ tale di weenɛɛ kamase, mona akpaa weenɛɛ ŋan nyan kedi nɛ ne gyae la ke yela ŋolo ke yala ɔ kelɛɛdi man na, kenan na na di ŋa korakora ya. ²¹ Nawolo nyi akpaa ŋolo de bɛɛ naane ketao, yaa ɔ bɛɛ solon kenyoɔ yaa ɔ bɛɛ kpene kamase ken gyae ke yela ɔ doo ŋolo ke yala ɔ kelɛɛdi man na, ken gba dei la kela. ²² Mena doo kpene kamase ken n ne lɛɛ di lee mena nombia kenja man na, yela ke doo emɛɛ na n Wurubuare nsana. Walaŋ ŋon ɔ konoo man nombia bee bu e foo lee aboo ŋan ŋon gbagba be lɛɛ ŋa do nɛ man ya na, ŋon na nyeebam. ²³ Mona akpaa ŋolo de di kolo ken ɔ konoo man nombia ta tenee e ya nɛ, kenan na Wurubuare waa bu e foo. Nawolo nyi ɔtenate te lɛɛ Wurubuare di lee kpene kenan keyɛɛ man ya. Te kpene kamase ken ŋolo te lɛɛ Wurubuare di lee ka keyɛɛ man ya nɛ, na ke yɛɛ dukum ke.

15

ɛ na gyuen yaagen wui ya

¹ Daa ban da seŋɛɛ da kelɛɛdi man kenken nɛ, kaboena nyi dee nyin konoo fa ban boo seŋɛɛ ba kelɛɛdi man kenken ya nɛ, na dee nyin kyo wo. ɛ na yeli dɛɛ keɛ daa daagen wui ya. ² ɛ

yela de man walaŋ kamase ke yeε kpene keŋ dei fa ɔ dɔɔ, na ke kyɔ e na ŋon mɔ ka seŋ keŋkeŋ ɔ kelɛedi man. ³ Nawolo nyi Kristo gba koran te keε ŋon waagen wui ya. Be ŋmarasewɔ Wurubuare nombia aŋmarasen see man nyi ɔ yako Wurubuare nyiaa, “Tuubia ŋan balan ba tee neŋ ne, maŋ te ŋe kaa wuraawɔ.” ⁴ Nombia ŋan pou bɔɔ ŋmarase see Wurubuare nombia aŋmarasen see ŋan man ne, be ŋmarase ŋa bo see na ŋe ka wola daa nombia. Kei gyae ke yela deε yeε kakyen na dee nyin konɔɔ seŋ keŋkeŋ, lee lookegyakaa keŋ de dana ne dɔɔ.

⁵ Mɛε sola Wurubuare ŋon ɔ ne yeli balan ne nyin konɔɔ seŋ keŋkeŋ te ɔ na do wɔ kakyen ne nyiaa, deban kei keŋ ε silana Kristo Yesu ne, waa yela ε ke yeε nɔɔdokolon. ⁶ Dekon mena na gyae ke yela ε popou ka mo konɔɔ dokolon, na nɔɔdokolon lese Wurubuare ŋon ɔ yeε de Gbengyoo Yesu Kristo ɔ kya e ne yele.

⁷ Lee mena dɔɔ ε lee donɔ do ŋgba mena keŋ Kristo be lee ŋon do ne, na balan ke nyin lese Wurubuare yele. ⁸ Ampan yaa mɛε yako ŋon nyiaa, Kristo kaa bese Gyudatena somre na ka wola nyi Wurubuare ne di ɔ nombia dɔɔ. Te ɔ nombia ŋan ɔ be yako see fa Gyudatena be naanaɔ ban ne, gyae ke kon mena. ⁹ Kei gyae ke yela balan ban ba te yeε Gyudatenawɔ ya ne, ka lese Wurubuare yele lee mena keŋ ɔ be wii be waranase ŋgba mena keŋ Wurubuare nombia aŋmarasen see ŋan be yako ne nyiaa,
 “Lee kei dɔɔ maa lese n yele balan ban
 ba te yeε Gyudatenawɔ ya ne siaman,
 na maa kpee nɔɔnen kelɛe neŋ.”

10 Wurubuare nombia anmarasen see njan be-
sewo yako nyiaa,

“Emee balan ban ε te yee Gyudatenawo ya ne,
ε kpu na balan ban Wurubuare ba lese ne na
ε ke nyanee.”

11 Wurubuare nombia anmarasen see njan be-
sewo yako nyiaa,

“Emee ban pou ε te yee Gyudatenawo ya ne,
ε lese de Gbengyoo Wurubuare yele.

Emee teele kei doo balan pou,
ε lese Wurubuare yele.”

12 Wurubuare dekpengkpengyooze Yesaya mo
yakowo nyiaa,

“Walan njolo waa kaa lee de naana Gyese duulun
man kɔn.

Njon ne gyae la o kaa di gyoori

balan ban ba te yee Gyudatenawo ya ne doo,
te o doo te baa mo be loo gyakaa.”

13 Mee sola Wurubuare njon o ne fa balan
lookegyakaa ne nyi waa yela ε ke kyaa gyon na
wosefereɛn man lee keeɛdi keɛn ε be lee e di ne
doo. Na o felin njon ke yela ε ka mo ε loo gyakaa
o doo nideli.

14 Me tebia Kristotena, man gbagba gyen nideli
nyi ε yee balan kpaakpaawo, te ε gyen nombia
mo nideli keɛn ε ke tale wola ε tebia. 15 Mona
ma te gyo me konoo yako njon nombia njaale
me tone kei man, na ε be nyin wolee na ya.
Wurubuare beree keɛn o ba mo boele man ne doo,
te me talewo yako njon nombia nenan. 16 Nawolo
nyi Wurubuare lese na man nyi maa yee Yesu
Kristo kpilale balan ban ba te yee Gyudatenawo
ya ne man. Mee yee tom nɔgba Wurubuare sae ne

lee ñon Wurubuarɛ nyeedonɗ nombia ñan keyako man. Kei gyae ke yela balanɗ banɗ ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ, kaa yɛɛ ñgba kpene keɗ bɛɛ mo deesi fa Wurubuarɛ te na gyoo ɔ sia nɛ. Nawolo nyi Wurubuarɛ felinɗ ñon te desina wɔ keɗ kolo kum kamase be doo be man bela ya.

¹⁷ Mena dɔɔ me dana gbɛɛ keɗ maa tale wola ma wose, lee tom keɗ Kristo donɗ keɗ ne yeli mɛɛ yɛɛ fa Wurubuarɛ nɛ dɔɔ. ¹⁸⁻¹⁹ Mɔɔ gyae maa yako nombii daale kpu na keɗ Yesu Kristo be tɛɛ me dɔɔ yɛɛ nɛ ya. Maa gyɔ me konɔɔ bo yako mena keɗ ɔ be tɛɛ me dɔɔ yela balanɗ banɗ ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ be kaa lɛɛ Wurubuarɛ di nɛ dɔɔ. Me nɔɔwoya na me nombia ayɛɛsa na gyakolonɗ nombia na nombia dinaana ñan Wurubuarɛ felinɗ ñon be yeli mɔɔ tale yɛɛ nɛ, yele la te balanɗ banɗ ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ kaa lɛɛ Wurubuarɛ di. Mena dɔɔ me tɛɛwɔ kolosi Kristo nombia kpaakpaa ñan pou lee Gyerusalem donɔɔ man menɛɛ kelii Ilirikum tɛɛle dɔɔ.

²⁰ Kpene keɗ doo me konɔɔ man debanɗ kamase keɗ mɛɛ gyae nyi maa yɛɛ yɛna nyiaa, mɛɛ gyae nyi maa ta kolosi Kristo nombia kpaakpaa ñan botɔɔse ñan be te nyii ta ña see ya nɛ. Mɔɔ ne gyae nyi me kaa kolosi ña botɔɔse ñan baale be wulaa kolosi ña nɛ ya. ²¹ Mena te Wurubuarɛ nombia anmarasenɗ see ñan ne yako nyiaa,

“Balanɗ banɗ ba te yako ta wɔ Kristo nombia ñan ya nɛ baa naa e,
te balanɗ banɗ be te nyii ta ɔ nombia ñan ya nɛ baa nyii ñe man.”

²² Kei dɔɔ te kaa lii nan̄ gyen̄ me te nyin̄a ta gbɛɛ maa kɔn̄ ε gyan̄ ya nɛ. ²³ Mɔna nɛnɛɛ dɔɔ ma te tan̄ ma tom keyɛɛ kɛbo, te leenan̄ bene bene me wulaa mɛɛ gyae gbɛɛ nyi maa kɔn̄ ε gyan̄, ²⁴ mena dɔɔ ma te yɛɛ ma agyuen̄ nyi akpaa mɛɛ lam mee gyu Sepeni na maa ta ε gyan̄. Mɛɛ kɔn̄ me kaa talaa me sia ε gyan̄ weeya ala, na ε ke nyin̄ lɔ man̄ gbɛɛ.

²⁵ Mɔna nɛnɛɛ dɔɔ ma sen̄ɛɛ Gyerusalem gbɛɛ dɔɔ baa. Me dana kolo mee gyu me kaa kyɔ Kristotena ban̄ be kyaa botɔɔ nɛ. ²⁶ Nawolo nyi Kristotena ban̄ be kyaa Masedonia na Akaya tɛɛlese man nɛ, ta mo gyon̄ yilaa abɔɔ na baa mo yeleɛ Kristotena ayematena ban̄ be kyaa Gyerusalem donɔɔ man nɛ. ²⁷ Ban̄ gbagba kegyaebii man te ba moowɔ yilaa abɔɔ kɛn̄a, te kaboena nyi baa tan̄ yɛɛ mena. Nawolo nyi nyeedon̄ nombia kpaakpaa n̄an bɔɔ nyii lee Wurubuare gyan̄ nɛ, Gyudatena yele la te be nyii n̄a. Mena dɔɔ nyi ban̄ mɔ da mo ba wose man abɔɔ gyu ke kyɔ Gyudatena benan̄ na, ke doo na ke gbɛɛ.

²⁸ Akpaa me tan̄ mo abɔɔ n̄an pou bɔɔ yilaa nɛ do wɔ be nyin̄maa man na, maa kaa lan̄ gyu Sepeni tɛɛle man. Akpaa mɛɛ lam mee gyu botɔɔ na, te maa kɔn̄ ε gyan̄. ²⁹ Te ma gyen̄ nyi me kɛɛ kɔn̄ ε gyan̄ kei nɛ, gyae ke yela Kristo ke hiraa daa nideli.

³⁰ Me tebia kpaakpaa, me ta mo de Gben̄gyoo Yesu Kristo na balan̄ kegyae kɛn̄ Wurubuare felin̄ n̄on be yeli ε dana nɛ mɛɛ sola n̄on nyiaa, ε yase ε sia fane fa Wurubuare kyɔ man̄. ³¹ ε fane fa Wurubuare fa man̄ nyi waa lese man̄

lee balan ban ba te yee Kristotenawo ya te be kyaa Gyudia teele man ne nyinmaa man. E fane nyi Wurubuaere waa yela Kristotena ban be kyaa Gyerusalem donoo man ne, sia kagye tom ken mee gyu me kaa yee be gyan ne man. ³² Te akpaa Wurubuaere de see na maa kon e gyan na gyon, na daa na non pou ke kyaa na dee di gyon na donaa. ³³ Wurubuaere non o yee wosefereen Gbenjyoo e ne, waa kyaa na e popou. Amen.

16

Nookado

¹ Mee lese de deesi Kristo alo Foobe maa wola non nyi o yee walan non o ne yee Wurubuaere nideli. Foobe kei yee kegyia e Kristotena ban be kyaa Kenkiria donoo man ne man. ² Nyi o kon e gyan na e lee e lee de Gbenjyoo Yesu yele man na e ke kyoo e lee gbere kamase man, ngba mena ken kaboena nyi Kristotena baa kyoo donaa ne. Nawolo nyi non gbagba mo te kyoo balan burum, te o te kyoo man gbagba mo.

³ E do Pisisila na Akuila noo fa man, nawolo nyi be yee me tebiawo te daa na wo pou ne yee na Kristo Yesu tom ken.

⁴ Ba moo ba wose fa yen lee me doo.

Mena doo mee do wo noo nideli.

Na man maagen na do na wo noo ya,

mona Kristotena ban ba te yee Gyudatenawo ya ne mo na do wo noo.

⁵ E do Kristotena ban bere gyanee ba dekpanalan man ne noo fa man.

Ɛ do me gyoo gyaagyi Epanetuse nɔɔ fa maŋ.
 Nɔn yena walaŋ ñon ɔ be taŋgbɛɛ lɛɛ
 Kristo di Esia tɛɛle maŋ.

⁶ Ɛ do Mɛere ñon ɔ be naa diyem nideli ɛ dɔɔ nɛ
 nɔɔ fa maŋ.

⁷ Ɛ do Andoronikuse na Gyuniase nɔɔ fa maŋ.
 Be yɛɛ Gyudatenawɔ ñgba maŋ nɛ,
 te daa na wɔ pou te be kyanawɔ tɔ deni see.
 Be yɛɛ balaŋ baŋ Kristo kpilala baŋ pou ne bu
 wɔ nideli,
 te be taŋgbɛɛ maŋ lɛɛ Kristo di gba.

⁸ Ɛ do Ampeliatuse nɔɔ fa maŋ.
 ɔ yɛɛ me gyoo gyaagyi e lee Kristo dɔɔ.

⁹ Ɛ do de gyoo Ubanuse ñon daa na e pou ne yɛɛ
 tom Kristo man nɛ,
 na de dɔɔ kpaakpaa Setakise nɔɔ fa maŋ.

¹⁰ Ɛ do Apelese nɔɔ fa maŋ.
 ɔ ta lese wola nideli nyi ɔ seŋɛɛ Kristo nombia
 ñan man nideli.

Ɛ do balaŋ baŋ pou bɔɔ lee Aristobuluse dek-
 paŋalaŋ man nɛ nɔɔ fa maŋ.

¹¹ Ɛ do Herodion nɔɔ fa maŋ.
 Nɔn mɔ yɛɛ Gyuda baale e ñgba maŋ nɛ.
 Ɛ do Kristotena baŋ be kyaa Nasisuse dek-
 paŋalaŋ man nɛ nɔɔ fa maŋ.

¹² Ɛ do Tirifena na Tirifosa nɔɔ fa maŋ.
 Be yɛɛ ala baŋ bɔɔ kyan ba wose yɛɛ de
 Gbenjyoo Kristo tom keŋ.

Ɛ do me gyoo gyaagyi Pɛɛsi nɔɔ fa maŋ.
 Nɔn mɔ yɛɛ alo ñon ɔ be yɛɛ tom dinaa fa de
 Gbenjyoo.

¹³ Ɛ do Rufuse na ɔ naa ñon ɔ ba mo maŋ yɛɛ ɔ
 bu nɛ nɔɔ fa maŋ.

Rufuse yεε de Gbenḡgyoo Kristo tobaale ḡon ɔ yele ba lee nideli.

14 ε do Asinkirituse na Felegon na Hemise na Patorobase na Hemase na Kristotena ban pou be kyaa kpu na wɔ ne nɔɔ fa maḡ.

15 ε do Filologuse na Gyulia na Neruse na ɔ deesi na Olimpase na Kristotena ban pou be kyaa kpu na wɔ ne nɔɔ fa maḡ.

16 ε pukaa dɔḡa, na ε ka do dɔḡa nɔɔ na gyonḡ. Kristotena akpii akpii ḡan pou na do ḡon nɔɔ.

17 Me tebia, mεε waase ḡon nyi ε keε nideli na ε ka gyene balan ban be kpuε na ḡon te bεε wɔλεε ya nsana ne. Mena balan benan ne yeli baale ne yale ba keλεεdi man, te be nombia ḡan bεε wolo ne mɔ yεε kpoo lee ḡan mɔɔ wola ḡon ne man. ε lese ε wose lee mena balan benan man. 18 Nawolo nyi mena balan kewɔ bεε som de Gbenḡgyoo Kristo ya, mɔna bεε gyae ban ḡbagba deeli bo. Be dɔḡεε bεε mo nɔɔman yelin na nɔɔwoya gyonḡ nyinḡan mo beo balan ban bɔɔ gyenḡ daale ya ne. 19 Emεε dɔɔ balan pou te nyii mena ken ε ba mo ε wose fa Kristo ne, mena dɔɔ dana maḡ gyonḡ nideli. Mɔna mεε gyae ε ka gyenḡ nyansa na ε ka gyenḡ nombia ḡan ḡe dei, na ε ka lese ε wose lee dukum keyεε man.

20 Be gyae ke kyare ya Wurubuare ḡon ɔ yεε wosefεεren pou Gbenḡgyoo e ne, waa yela ε ke sakatee ɔbɔnsam ε nawɔɔ tεε. De Gbenḡgyoo Yesu waa mo ɔ berεε boele ḡon.

21 Me dɔɔ Timoti ḡon daa na e ne yεε tom dokolonḡ ne na do ḡon nɔɔ.

Mena ke mɔ te Lusiuse na Gyason na Sosipata
 ban be yee me tebia Gyudatenawɔ ne mɔ
 na do non nɔɔ.

²² Man Tetiyuse non mɔɔ nmarase tɔne kei fa
 Pɔɔl ne,
 mɔ na do non nɔɔ lee de Gbenjyoo Kristo
 yele man.

²³ Me denite Gayose mɔ na do non nɔɔ.
 ɔ dekpanalan man te daa Kristotena ban pou de
 kyaa kebo ne ne gyanee.

Erasituse non ɔ ne kee donɔɔ kei kɔba dɔɔ ne,
 na de dɔɔ Kuatuse mɔ na do non nɔɔ.

²⁴ De Gbenjyoo Yesu Kristo waa mo ɔ beree boele
 ε popou na waa sen ε wɔle. Amen.

²⁵ Ε yela dee lese Wurubuaee yele. Non ne
 tale la yela ε ne tale sen kenken ε keleeɗi man,
 lee Yesu Kristo nyeedon nombia nan mɔɔ kolosi
 fa non ne dɔɔ. Nafɔ anokoare nombii kei yee
 nombii aweesen ke, mɔna nenee dɔɔ Wurubuaee
 te yeli de ta gyen ke. ²⁶ Nenee dɔɔ nombii kei
 ta tekaa yee nombii aweesen ya. Wurubuaee te
 yeli wa akpenkpenjyɔɔra te nmarase anokoare
 nombii kei see. Te Wurubuaee non mɔ ɔ kyaa
 kekpaakekpaa ne te yeli ba te kolosi nombii kei
 fa teele kei dɔɔ balan pou, na baa lee e di na baa
 ta ɔ gbeneɗ dɔɔ.

²⁷ Ε yela dee ta de Gbenjyoo Yesu Kristo dɔɔ na
 dee lese Wurubuaee yele kekpaakekpaa. Nawolo
 nyi non waagen koon yena nyansa pou nyee.

Amen.

**WURUBURE NOMBIA KPAAKPAA
NŌŌKEBAKESEE WŌLE
Delo: WURUBURE NOMBIA KPAAKPAA
NŌŌKEBAKESEE WŌLE New Testament**

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Delo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

80e9f745-c10c-5e3f-94bb-9d65aa1a1b11